

VI. Izvješće Republike Hrvatske o provedbi UNECE Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhuška konvencija)

OBRAZAC ZA IZVJEŠĆE O PROVEDBI AARHUŠKE KONVENCIJE

Sljedeće izvješće dostavljeno je u ime Republike Hrvatske u skladu s odlukama I/8, II/10 IV/4, VI/7.

Ime službenika nadležnog za predaju nacionalnog izvješća:	Branka Pivčević Novak
Potpis:	
Datum:	9. lipnja 2025.

IZVJEŠĆE O PROVEDBI

Stranka:	Republika Hrvatska
Nacionalna fokusna točka	
Puni naziv institucije:	Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije
Ime i titula službenika:	Branka Pivčević Novak, načelnica Sektora za klimatske aktivnosti
Telefon:	+385 1 3717941
Faks:	/
E-pošta:	branka.pivcevicnovak@mzot.hr

POSTUPAK IZRADE IZVJEŠĆA

Navedite ukratko informacije o postupku izrade ovog izvješća, uključujući informacije o tome koje vrste javnih vlasti su konzultirane ili su doprinijele izradi istog, kako se konzultirala javnost i kako se uzeo u obzir ishod/rezultat javnih konzultacija te koji se materijal koristio kao temelj za izradu izvješća.

Odgovor:

Šesto Nacionalno izvješće o provedbi Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (u daljnjem tekstu: Aarhuška konvencija) obuhvaća razdoblje od zadnjeg izvješća, odnosno od 2021. do 2024.¹ Izradu izvješća je koordiniralo Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije (MZOZT) u suradnji s Ministarstvom pravosuđa, uprave i digitalne transformacije i drugim tijelima javne vlasti, koja su relevantna za provedbu Aarhuške konvencije. U Radnoj skupini su sudjelovali i predstavnici organizacija civilnog društva za zaštitu okoliša. Nacrt Izvješća je bio objavljen na nacionalnom portalu Vlade Republike Hrvatske (dalje u

¹Do sada je izrađeno pet Nacionalnih izvješća o provedbi Aarhuške konvencije (2009., 2010., 2014., 2017. i 2021.) <https://mzoe.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug-4925/medjunarodna-suradnja/multilateralni-medjunarodni-sporazumi-1138/1138>

tekstu: VRH) e-Savjetovanje u trajanju od 30 dana. Konačni nacrt Izvješća će se prevesti na engleski jezik i objaviti na mrežnoj stranici MZOZT posvećenoj Aarhuškoj konvenciji, o čemu će se obavijestiti relevantna tijela.

Navedite svaku posebnu okolnost koja je važna za razumijevanje izvješća, npr. Postoji li federalna i/ili decentralizirana struktura za donošenje odluka, imaju li odredbe Konvencije izravan utjecaj na njeno stupanje na snagu, ili jesu li financijska ograničenja značajna prepreka provedbi (nije obvezno).

Odgovor: /

Članak 3.

Navedite zakonske, regulatorne i ostale mjere kojima se provode opće odredbe u stavcima 2, 3, 4, 7 i 8 članka 3.

Odgovor:

Više se hrvatskih zakona odnosi na provedbu općih odredbi članka 3. o čemu se izvijestilo u prethodnim nacionalnim Izvješćima. Međutim od završetka V. Izvješća neki su se zakoni, koji se odnose na okoliš kao i neki drugi zakoni relevantni za provedbu Konvencije, izmijenili i nadopunili kako bi se uskladili sa zakonodavstvom Europske unije (EU) i sustav unaprijedio. Relevantan je Zakon o zaštiti okoliša (NN² 80/13, 153/13, 78/15; 12/18, 118/18, u daljnjem tekstu: ZOZO), Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23; u daljnjem tekstu: ZZZ), Zakon o zaštiti zraka (NN 127/19, 57/22, 136/24; u daljnjem tekstu: ZZZ) i Zakon o vodama (NN66/19, 84/21, 47/23; u daljnjem tekstu: ZOV).

Zakon o pravu na pristup informacijama (NN 25/13, 85/15, 69/22; u daljnjem tekstu: ZPPI) izmijenjen je 2022. godine te je u hrvatsko zakonodavstvo transponirana Direktiva o otvorenim podacima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora EU 2019/1024 (OD Direktiva). Novim zakonskim rješenjima naglašen je značaj otvorenih podataka i obveza tijelima da ih prepoznaju, pripremaju i otvaraju za ponovnu uporabu, a utvrđen je i popis tematskih kategorija visokovrijednih skupova podataka koji uključuje geoprostorne podatke, podatke koji se odnose na okoliš, meteorološke i statističke podatke, podatke o trgovačkim društvima i vlasništvu nad trgovačkim društvima te podatke koji se odnose na mobilnost.

Krajem 2023. godine i početkom 2024. godine doneseni su Zakon o instrumentima politike boljih propisa (NN 155/23) i Uredba o metodologiji i postupku provedbe instrumenata politike boljih propisa (NN 19/24). Novim zakonodavnim okvirom dodatno se unapređuju razvijeni standardi u području savjetovanja s javnošću te se pobliže razrađuje postupak savjetovanja s javnošću koji provode tijela državne uprave i drugi obveznici provedbe savjetovanja s javnošću pri izradi zakona i drugih propisa iz svoje nadležnosti.

U ovim zakonima su sve odredbe bitne za provedbu Konvencije, dok ZPPI uspostavlja napredniji standard proaktivne objave informacija i dokumenata tijela javne vlasti u svrhu savjetovanja s javnošću (članak 11.): sva tijela javne vlasti i pravne osobe s javnim ovlastima dužne su provoditi savjetovanje s javnošću za akte kad se njima utječe na javni i privatni interes u pravilu u trajanju od 30 dana, savjetovanje s javnošću se provodi putem službenih mrežnih stranica ili e-portala te mora sadržavati obrazloženje razloga i ciljeva koji se žele postići donošenjem akta, sastav radne skupine koja je izradila nacrt, te poziva javnosti da dostavi svoje prijedloge i mišljenja. Propisana je javna objava izvješća o savjetovanju s očitovanjem o razlozima neprihvatanja primjedbi.

Tijela javne vlasti dužna su donijeti i na svojoj internetskoj stranici objaviti plan savjetovanja s javnošću za kalendarsku godinu najkasnije do isteka prethodne kalendarske godine te je o izmjenama dužno istim putem izvijestiti javnost. Isto treba sadržavati naziv akta, očekivano vrijeme njegova donošenja ili usvajanja, okvirno vrijeme provedbe internetskog savjetovanja te druge predviđene načine na koje se

² Narodne novine

namjerava provesti savjetovanje, kao što su javne rasprave, distribucija nacrt propisa zainteresiranoj javnosti elektroničkom poštom, sudjelovanje u radnim skupinama i drugo.

Novim Zakonom o vodi za ljudsku potrošnju (NN 30/23), u odnosu na prethodni Zakon o vodi za ljudsku potrošnju, dodatno su uređene obveze i načini informiranja stanovništva vezano za kvalitetu vode za ljudsku potrošnju (članak 59.). Promijenjen je način informiranja potrošača od strane isporučitelja vode tako da je sada isporučitelj vode u obvezi jednom godišnje svakom pojedinačnom potrošaču dostaviti određene informacije bitne za vodoopskrbu (članak 33.). Uvedena je i obveza informiranja potrošača od strane vlasnika kućne vodoopskrbne mreže odnosno upravitelja stambene ili poslovne zgrade u slučaju utvrđivanja odstupanja od maksimalno dopuštene koncentracije vrijednosti parametara sukladnosti, a koje su posljedica neprikladne kućne vodoopskrbne mreže (članak 55.).

Ured za zakonodavstvo VRH je od 1. srpnja 2019. nadležan za koordinaciju tijela državne uprave u pogledu provedbe savjetovanja sa zainteresiranom javnošću te administrativnu podršku radu portala e-Savjetovanja, koja sadrži Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata, smjernice za primjenu Kodeksa te vodi edukaciju koordinatora za savjetovanje: <https://savjetovanja.gov.hr/>.

Temeljem ZPPI uspostavljena je institucija Povjerenika za informiranje koje kao neovisno tijelo štiti, prati i promiče pravo na pristup informacijama, a od 2016. godine prati i primjenu članka 11. ZPPI, odnosno provedbu savjetovanja s javnošću pri donošenju zakona i podzakonskih propisa, kao i pri donošenju strateško-planskih dokumenata kojima se utječe na interese građana i pravnih osoba o čemu obavještava javnost putem svoje mrežne stranice: <https://pristupinfo.hr/>.

Objasnite kako su provedeni ovi stavci. Posebno opišite:

(a) u pogledu stavka 2, mjere poduzete kako bi se osiguralo da službenici i tijela vlasti pomažu i pružaju potrebne upute;

Odgovor:

Temeljna načela ponašanja tijela državne uprave i drugih državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravnih osoba koje imaju javne ovlasti su regulirane Zakonom o općem upravnom postupku (NN 47/09, 110/21, u daljnjem tekstu: ZUP) pa kada u upravnim stvarima, neposredno primjenjujući propise, rješavaju o pravima, obvezama ili pravnim interesima građana, odnosno pravnih osoba ili druge stranke, ovaj zakon se supsidijarno primjenjuje i u postupcima traženja pristupa informacijama.

Temeljem ZPPI-ja sva su tijela javne vlasti dužna imenovati *službenika za informiranje* koji je mjerodavan za rješavanje ostvarivanja prava na pristup informacijama (obavlja poslove redovitog objavljivanja informacija, rješava pojedinačne zahtjeve za pristup informacijama i ponovne uporabe informacija te unapređuje način obrade, razvrstavanja, čuvanja i objavljivanja informacija koje su sadržane u službenim dokumentima koje se odnose na rad tijela javne vlasti, službenik za informiranje je ujedno dužan osigurati neophodnu pomoć podnositeljima zahtjeva u vezi ostvarivanja prava na pristup informacijama). Dužnost pružanja informacija i obrazloženja o upravnim poslovima je također regulirana Zakonom o državnim službenicima (NN 155/23, 85/24).

Državnom inspektoratu moguće je putem mrežne stranice <https://dirh.gov.hr/podnosenje-prijava/83> dostaviti prijavu koje se koriste kao povod za obavljanje inspekcijskog nadzora ili se u slučajevima kada inspektor nije ovlašten obavljati inspekcijski nadzor o tome pisano obavještava podnositelja predstavke kada je to moguće.

MZOZT, Zavod za zaštitu okoliša i prirode (u daljnjem tekstu: Zavod) vodi nacionalne informacijske sustave za okoliš i prirodu te putem internetskih stranica daje uvid u stanje okoliša te putem službenika za informiranje pruža informacije javnosti. Zavod promiče svijest o okolišu u javnosti prvenstveno kroz obrazovno-promidžbene materijale, portale i preglednike, godišnja tematska izvješća te pokazatelje, organiziranje akcija povodom datuma značajnih za zaštitu okoliša, održavanje predavanja u školama te putem internetske stranice: <http://www.haop.hr>. Tu ulogu ima i www.biportal.hr koji je nacionalno mjesto za objavu prostornih podataka sektora zaštite prirode, čime je osiguran javni pristup ažurnim i verificiranim prostornim i neprostornim podacima o prirodi i zaštiti prirode u Hrvatskoj.

Ministarstvu zdravstva je moguće sve prijave, upite u području vode namijenjene za ljudsku potrošnju dostaviti na email voda@miz.hr ili pisarnica@miz.hr, a u slučaju GMO na gmo@miz.hr.

Na nivou Ministarstva zdravstva osnovano je Stručno povjerenstvo za vodu namijenjenu za ljudsku potrošnju koje izrađuje preporuke i upute vezane za vodu namijenjenu za ljudsku potrošnju posebno u dijelu novonastalih okolnosti izazvanih onečišćenjem. Sve informacije za građane vidljive su i na stranicama Ministarstva zdravstva na slijedećem linku:

<https://zdravlje.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1297/javnozdravstvena-zastita/voda-za-ljudsku-potrosnju/3017>.

(b) u pogledu stavka 3, mjere poduzete u cilju promicanja obrazovanja i svijesti o okolišu;

Odgovor:

Tijela javne vlasti u čijoj su nadležnosti pojedine sastavnice okoliša i održivi razvoj u skladu s financijskim mogućnostima provode kampanje podizanja svijesti o okolišu. Važnu ulogu imaju Ekoškole kojih je u Hrvatskoj registrirano 328: <https://www.eko.lijepa-nasa.hr/>.

Od 2019. godine Održivi razvoj je međupredmetna tema (NN 7/2019) u nacionalnom kurikulumu za osnovne i srednje škole Republike Hrvatske. Svaka škola ima slobodu u svoj školski kurikulum ugraditi pojedine projekte održivog razvoja u skladu sa svojim potrebama i interesima.

Agencija za odgoj i obrazovanje redovito provodi stručna usavršavanja iz područja obrazovanja za održivi razvoj za učitelje i nastavnike biologije, geografije i kemije na državnoj razini jednom godišnje te modularna stručna usavršavanja za odgojno-obrazovne radnike svih profila na međužupanijskoj razini u trajanju od dvije godine. Također provodi i stručna usavršavanja učitelja i nastavnika, a u posljednjih nekoliko godina i odgojitelja, za provođenje Programa GLOBE (The Global Learning and Observations to Benefit the Environment - Globalno učenje i opažanje za dobrobit okoliša). U Program GLOBE uključeno je oko 170 škola iz Hrvatske (<https://www.globe.gov/web/croatia/home/schools>). Od toga su učenici njih stotinjak u protekle četiri godine vršili mjerenja u području atmosfere, hidrosfere, pedosfere i biosfere, a u šezdesetak škola učenici ta mjerenja provode redovito (dnevno, tjedno, mjesečno, već prema potrebi) te povezuju svoja opažanja u cjelinu prateći stanje okoliša. Uz to se provodi i Smotra i natjecanje hrvatskih GLOBE škola na međužupanijskoj i državnoj razini. U Program GLOBE uključene su i neke druge institucije koje provode neformalno obrazovanje i pojedini građani u sklopu dijela Programa kao građanske znanosti (*Citizen science*).

Grad Osijek dobitnik je nagrade “Eco city” za 2021. i 2022. kao grad s najboljim rješenjima u politikama zaštite okoliša, čiste energije i zbrinjavanja otpada, a 2024. u suradnji s komunalnom tvrtkom Unikom, te uz potporu Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i Osječko-baranjske županije organizirali I. Festival otpada u Hrvatskoj Eco City Waste Fest na kojem su na jednom mjestu okupili gradska poduzeća, žurne službe, udruge, sportske klubove i privatna poduzeća koja se bave zbrinjavanjem otpada kako bi se posjetiteljima, prije svega osnovnoškolcima, kroz interaktivne radionice, predavanja, zabavu i poučan sadržaj prezentiralo područje djelovanja komunalnog poduzeća, gradskog prijevoza, policije, vatrogasaca i drugih službi. Grad Osijek i komunalno poduzeće Unikom d.o.o. provode izobrazno-informativne projekte, pa je tako u sklopu projekta „Izobrazno-informativna kampanja Eco City LegOSi“ izradio interaktivni portal i aplikaciju Moj Unikom https://www.nacional.hr/unikomov-edukativni-projekt-edukacije-eco-city-legosi/#google_vignette kako bi se uspostavila što bolja komunikacija s građanima.

Lokalna samouprava kao i javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode sve više ulažu u edukaciju i suradnju s građanima na zaštiti okoliša, ovo su neki od novih primjera:

- Grad Osijek je uspostavio sustav za prijavu nepropisno odbačenog otpada u okoliš putem on-line obrasca na mrežnoj stranici.
- Čistoća Karlovac d.o.o. čiji je osnivač Grad Karlovac pruža široj javnosti informacije po pitanju gospodarenja otpadom u vidu edukacija školaraca i šire javnosti; kućanstava (letci, video edukacije).

- Javna ustanova Natura viva za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Karlovačke županije provodi edukativne radionice i predavanja za javnost. Trenutno Javna ustanova nudi program "Radionica zelenog i plavog" za osnovnoškolski, srednjoškolski uzrast te studente. <https://naturaviva.hr/>
- Primorsko-goranska županija dugi niz godina surađuje i sufinancira Školu mladih čuvara okoliša koja se održava u organizaciji Eko centra mladih čuvara okoliša. Školu mladih čuvara okoliša" prošlo je više od 5.000 učenika, a aktivnosti ekološke edukacije u slobodno vrijeme učenika, 1993. godine nagrađene su i Državnim priznanjem.

Ured povjerenika za informiranje tijekom 2022. godine sudjelovao je u projektu udruge Zelena akcija „Novi instrumenti za suradnju s institucijama u pitanjima okoliša u Hrvatskoj“, dok je u studenom 2023. godine Ured organizirao krojenu edukaciju o pravu na pristup informacijama za udruge iz područja zaštite okoliša.

(c) u pogledu stavka 4, mjere poduzete kako bi se osiguralo da postoji odgovarajuće priznanje i podrška udrugama, organizacijama ili grupama koje promiču zaštitu okoliša;

Odgovor:

U Hrvatskoj postoji više mehanizama kroz koje se daje podrška udrugama i organizacijama koje promiču zaštitu prirode i okoliša te se svi podaci na nacionalnoj razini objedinjuju i objavljuju u godišnjim *Izveštima o dodijeljenim financijskim potporama za projekte i programe organizacija civilnoga društva* koje koordinira Ured za udruge VRH: (<https://udruge.gov.hr/financiranje-programa-i-projekata-udruga-iz-javnih-izvora/2772>).

Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost kontinuirano sufinancira projekte OCD te je kroz godišnje natječaje od 2021. do 2023. godine odobrio 924.124,91 eura za 118 projekata i isto toliko udruga iz područja zaštite okoliša.

I regionalna i lokalna samouprava osigurava sredstva za sufinanciranje projekat OCD-a koje djeluju na njihovom teritoriju iz područja zaštite okoliša. Primjerice Grad Osijek je kroz godišnje natječaje od 2021. do 2024. odobrio 30.690,67 eura za 31 projekt iz područja zaštite okoliša.

Dubrovačko-neretvanska županija kroz javni natječaj sufinancira projekte koji imaju za cilj popularizaciju očuvanja okoliša i prirode, odnosno edukaciju građana, osobito mladih, u području: zaštiti voda, zraka, tla, biološke i krajobrazne raznolikosti Dubrovačko-neretvanske županije kao i u području gospodarenja otpadom. Od 2021. do kraja 2024. odobreno je 80.850 eura za 62 projekata: <https://www.dnz.hr/financiranje-programa-projekata-udruga-2/>

Sukladno članku 45. Zakona o vodi za ljudsku potrošnju (Narodne novine, broj 30/23) Zavodi za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grada Zagreba jednom godišnje provode informativne medijske kampanje kroz koju obavještavaju stanovništvo o zdravstvenoj ispravnosti vode namijenjene za ljudsku potrošnju te promiču važnost uporabe vode iz slavine odnosno iz sustava isporučitelja vode u svim zgradama koje koriste tijela javne vlasti i građana.

(d) u pogledu stavka 7, mjere poduzete u cilju promicanja načela Konvencije u međunarodnim procesima uključujući:

- (i) ***mjere poduzete u svrhu koordinacije unutar i između ministarstava kako bi se obavijestili službenici koji su uključeni u drugim relevantnim međunarodnim forumima o članku 3 stavak 7 i o Almaty Smjernicama, i navesti je su li mjere koordinacije u tijeku***
- (ii) ***mjere poduzete na nacionalnoj razini kako bi se osigurao pristup informacijama koje se odnose na međunarodne forume, kao i na kojoj je razini pristup informacijama osiguran***
- (iii) ***mjere poduzete na nacionalnoj razini kako bi se promoviralo i omogućilo sudjelovanje javnosti u međunarodnim forumima (npr. poziv članovima***

- organizacija civilnog društva/udruga da budu dio delegacije Stranke u međunarodnim pregovorima iz područja okoliša ili uključivanje organizacija civilnog društva/udruga u izradi službenog stava Stranke u takvim pregovorima), kao i na kojoj je razini pristup informacijama osiguran*
- (iv) *mjere poduzete u svrhu promidžbe načela Konvencije u postupcima drugih međunarodnih foruma*
- (v) *mjere poduzete u svrhu promidžbe načela Konvencije u radu, projektima, odlukama i drugim nezavisnim događanjima u drugim međunarodnim forumima*

Odgovor:

Načelo suradnje unutar države u provedbi zaštite okoliša i suradnja s drugim državama te obavješćivanje drugih država o prekograničnim utjecajima na okoliš te razmjena informacija o okolišu propisano je u ZOZO. Također, ZZZ propisuje da MZOZT pokreće aktivnosti s nadležnim tijelom druge države kako bi se donijeli zajednički planovi i programi za smanjivanje onečišćenja zraka primjenom prikladnih mjera ako dođe do značajnog prekograničnog onečišćenja zraka. RH promiče načela Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (ESPOO) i Protokola o strateškoj procjeni okoliša uz Konvenciju o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica i, između ostalog, putem bilateralnih i multilateralnih tijela/međunarodnih ugovora u kojima/kojih je RH stranka.

Hrvatska kao članica dviju međunarodnih vodnogospodarskih komisija (Međunarodna komisija za zaštitu rijeke Dunav - ICPDR) i Save (Međunarodna komisija za sliv rijeke Save - Savska komisija) promiče transparentnost, sudjelovanje javnosti i suradnju s dionicima i OCD-ovima u pripremi dokumenata koji se objavljuju na mrežnim stranicama.

(e) u pogledu stavka 8, mjere poduzete kako bi se osiguralo da osobe koje ostvaruju svoja prava sukladno Konvenciji ne budu kažnjene, gonjene ili uznemiravane.

Odgovor:

Ovo je pravo osigurano kroz ustavno načelo zakonitosti iz čl. 16. Ustava RH (NN 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/00, 124/00 – pročišćeni tekst, 28/01, 41/01 – pročišćeni tekst, 55/01 – ispravak, 76/10, NN 85/10-pročišćeni tekst i 5/14, u daljnjem tekstu: Ustav) te načela prava na žalbu iz čl. 18. Ustava.

S ciljem izrade Nacrta prijedloga zakona o zaštiti osoba uključenih u javno djelovanje kojim će se u nacionalno zakonodavstvo prenijeti Direktiva (EU) 2024/1069 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o zaštiti osoba uključenih u javno djelovanje od očito neosnovanih tužbi ili zlonamjernih sudskih postupaka Ministarstvo kulture i medija osnovalo je sredinom 2021. godine Stručnu radnu skupinu radi oblikovanja politike suzbijanja SLAPP tužbi (strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja - SLAPP tužbe). Isto je vezano za Akcijski plan za europsku demokraciju, kojeg je usvojila Europska komisija i kojemu je jedan od primarnih ciljeva potpora samostalnim i neovisnim medijima, između ostalog, putem suzbijanja SLAPP tužbi, koje su prepoznate kao problem u cijeloj Europskoj uniji. Uključni su predstavnici medijskog sektora (novinara i nakladnika), strukovnih novinarskih udruga, Pravosudne akademije, Hrvatske odvjetničke komore, akademske zajednice, Ureda pučke pravobraniteljice, Ministarstva kulture i medija te Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije radi dijaloga, razmjene znanja i iskustava, ali i edukacije kako bi se zajednički pronašli učinkoviti načini za zaustavljanje pokretanja SLAPP tužbi. Održane su edukativne radionice za suce i novinare u većim gradovima RH.

Jedna od ključnih usvojenih mjera u Nacionalnom planu razvoja kulture i medija za razdoblje od 2023. do 2027. godine je osigurati zaštitu novinara od neosnovanih i zlonamjernih sudskih postupaka, kroz uspostavu mehanizma za rano prepoznavanje i odbacivanje očito neosnovanih ili zlonamjernih sudskih postupaka SLAPP tužbi te će se takva odredba implementirati i u novi Zakon o medijima čije je donošenje u planu.

Opišite sve prepreke na koje ste naišli tijekom provedbe bilo kojeg od stavaka članka 3 navedenih iznad.

Odgovor:

Zeleni forum ispred udruga zaštite okoliša.

Postoji problem s uključivanjem većeg broja predstavnika civilnog društva u izradi propisa, kao što je to kada su se radile izmjene i dopune Zakona o pravu na pristup informacijama. Ujedno su mišljenja kako su nove izmijene iz 2022. uzorkovale pravnu nesigurnost i različito odlučivanje sudskih vijeća Visokog upravnog suda o bitno identičnim pitanjima.

Ističu da je od svibnja 2024. značajno otežana mogućnost sudjelovanja u e-savjetovanjima za OCD-e, jer u sustavu e-Savjetovanja, mogu komentirati samo osobe ovlaštene za zastupanje, a ne i drugi zaposleni. Ističu da se Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću slabo provodi te se u najvećoj mjeri odnosi na e-Savjetovanja. Kada i postoje radne skupine (razina uključivanja zainteresirane javnosti), upitno je koji su predstavnici civilnog društva uključeni u smislu imaju li iskustva po određenoj temi.

Ukazuju na zatvorenost procesa odlučivanja posebno na lokalnoj razini. Pored toga zabilježen je veći broj slučajeva provedbe javnih savjetovanja tijekom godišnjih odmora i produženih državnih praznika, a prevladavaju javna savjetovanja koja su provedena ispod zakonski propisanog okvira od 30 dana. Također, zabilježen je izrazito visok udio ishoda savjetovanja koji ne daju povratne informacije o rezultatu odnosno ne pružaju informaciju da su prijedlozi uzeti u obzir a tamo gdje jesu malo je komentara koji se prihvaćaju.

Uočena je praksa da se posljednjih nekoliko godina ograničava pravo na pristup informacijama OCD-ima na način da tijela javne vlasti inzistiraju da zahtjev za pravo na pristup informacijama potpiše i podnese osoba ovlaštena za zastupanje organizacije. Smatraju da je osobito problematično za organizacije koje građanima pomažu u rješavanju okolišnih problema/prijava putem Zelenog telefona. Osim toga službenici vrlo usko tumače odredbe samog ZPPI-a na način da uredno podnesen zahtjev isti odbijaju uz objašnjenje da tražena informacija nije informacija u smislu ZPPI-a.

Od izmjena ZPPI-ja 2022. godine tijela javne vlasti imaju praksu zahtjeve za pristup informacijama proglasiti zahtjevom za ponovnu uporabu te ne pružiti informacije koje se, npr. odnose na dio poslovanja koje tijelo javne vlasti obavlja na tržištu.

Pristup informacijama uskraćen je i činjenicom da prekršajni postupci koje pokreće Povjerenik za informiranje bivaju na Prekršajnom sudu dovedeni do zastare. Na taj način Povjerenik nije u mogućnosti učinkovito koristiti pravne alate koji su mu, prema odredbama ZPPI-ja na raspolaganju. Nadalje, postupak ostvarivanja prava na pristup informacijama često je dugotrajan te nije učinkovit. Vrijednost informacije očituje se i u njenoj pravovremenosti te je to jedno od načela ZPPI-ja. No, predviđena procedura podrazumijeva, u najboljem slučaju, a ukoliko tijelo javne vlasti onemogućiti realizaciju prava, da će OCD do informacije na koju ima pravo doći tek nakon što protekne period od 90 dana (donesenog rješenja Povjerenika za informiranje o žalbi korisnika prava), a ukoliko Povjerenik za informiranje i donese rješenje kojim se omogućava pristup informacijama, tijela javne vlasti mogu pokrenuti postupak protiv Povjerenika za informiranje (tj. rješenja), dok se na pravomoćnu presudu katkad čeka i po godinu i pol.

Budući se radi o jednom od važnijih prava, koje je u Hrvatskoj Ustavom zajamčeno, potrebno je osigurati u praksi realizaciju načela pravodobnosti. Problem je i činjenica da donatori najčešće ne financiraju usluge odvjetnika, odnosno upravne i sudske postupke te OCD-i koji svoj rad u najvećoj mjeri financiraju putem projekata (a ne organizacijskih podrški) imaju problem ostvarivanja prava zbog nemogućnosti financiranja postupaka kada je riječ o pristupu pravosuđu.

Vezano za obrazovanja, zelene udruge smatraju kako nedostaje sustavno obrazovanje o pravima na pristup informacijama o okolišu, sudjelovanju u odlučivanju o okolišu i pristupu pravosuđu u

pitanjima okoliša. Mišljenja su da je Mreža Zelenih telefona Republike Hrvatske najsuštavniji medij za obrazovanje građana koji se žele informirati o svojim pravima koje im jamči Arhuška konvencija.

Navedite dodatne informacije o praktičnoj primjeni općih odredbi Konvencije.

Odgovor: /

Navedite važne adrese web stranica, ukoliko su dostupne:

Članak 4.

Navedite zakonske, regulatorne i ostale mjere kojima se provode odredbe o pristupu informacijama o okolišu u članku 4.

Odgovor:

ZOZO, ZPPI i Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN 64/08, 80/13, u daljnjem tekstu: UISJ) su temeljni propisi koji reguliraju provedbu čl. 4. Određene mjere su također dodatno integrirane i u druge propise koji se odnose na određena područja okoliša. Važno je istaknuti da je Direktiva 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o pristupu javnosti podacima o okolišu potpuno transponirana u nacionalno zakonodavstvo. To se odnosi i na definicije iz čl. 2. Aarhuške konvencije koje su prenijete u ZOZO te su podudarne s odredbama ZPPI.

Odredbe iz čl. 3., st. 9. Aarhuške konvencije su regulirane ustavnim principom o jednakopravnosti građana i temeljem odredbi ZPPI-ja. Također temeljem ZOZO-a i ZPPI svatko ima pristup informacijama bez obveze navođenja interesa te je propisan pristup podacima i informacijama. Pravo na informaciju ostvaruje se podnošenjem zahtjeva. Članak 18. ZPPI-ja propisuje kako se zahtjev može podnijeti nadležnom tijelu usmenim ili pisanim putem, a ako je zahtjev podnesen putem elektroničke komunikacije (e-mail, telefaks i sl.), smatrat će se da je podnesen pisani zahtjev. Pisani zahtjev mora sadržavati naziv i sjedište tijela javne vlasti kojem se zahtjev podnosi, podatke koji su važni za prepoznavanje tražene informacije, ime i prezime i adresu fizičke osobe podnositelja zahtjeva, tvrtku, odnosno naziv pravne osobe i njezino sjedište. Kako bi se korisniku prava na pristup informacijama olakšalo podnošenje zahtjeva za pristup informacijama, korisnik može opcionalno ispuniti *Obrazac zahtjeva za pristup informacijama* (NN 83/14). Korisnik može u zahtjevu za pristup informaciji naznačiti prikladan način dobivanja informacije (neposrednim davanjem informacije, davanjem informacije pisanim putem, uvidom u dokumente i izradom preslika dokumenta koji sadrži traženu informaciju, dostavljanjem preslika dokumenta koji sadrži traženu informaciju, na drugi prikladan način), a ako ne naznači, informacija će se dostaviti na način na koji je podnesen zahtjev, odnosno na najekonomičniji način. U odnosu na odredbe ZPPI-ja, rok omogućavanja pristupa informacijama prema ZOZO-u nije određen, odnosno propisano je kako će tijela javne vlasti koja posjeduju informacije o okolišu, ili na koje se informacija o okolišu odnosi, omogućiti pristup informacijama u najkraćem mogućem roku. Sukladno ZPPI-ju, na temelju zahtjeva za pristup informaciji tijelo javne vlasti će odlučiti najkasnije u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva, a u određenim zakonom propisanim slučajevima taj se rok može produžiti za dodatnih 15 dana.

Ured Povjerenika za informiranje putem Državne škole za javnu upravu kontinuirano održava besplatne edukacije namijenjene službenicima za informiranje u tijelima javne vlasti, a ujedno održava i kratke webinare za službenike za informiranje i druge zaposlenike tijela javne vlasti koji u svom radu primjenjuju ZPPI. Svake godine Ured Povjerenika organizira godišnje savjetovanje službenika za informiranje na kojem se prezentiraju novine u području prava na pristup informacijama te se razmjenjuju iskustva i prakse službenika. Također, Ured Povjerenika održava brojne edukacije namijenjene pojedinim skupinama korisnika prava na pristup informacijama (studenti, novinari, udruge).

(c) u pogledu stavaka 3 i 4, mjere poduzete u cilju:

(i) osiguranja izuzeća od zahtjeva;

(ii) osiguranja primjene testa javnog interesa s kraja stavka 4;

Odgovor:

Ukoliko tijelo javne vlasti uskraćuje pristup informacijama o okolišu, dužno je rješenjem odbiti zahtjev, s tim da se razlozi za odbijanje zahtjeva prema ZOZO-u (čl. 158) donekle razlikuju od razloga uskrate sukladno ZPPI-ju (čl. 15.), koji opširnije i razrađeniše popisuje moguće razloge uskrate tražene informacije. ZOZO-om (čl. 158. st. 6.) je izričito propisano da je Povjerenik za informiranje žalbeno tijelo u slučaju odbijanja zahtjeva za davanje informacije o okolišu, dok je člankom 5. stavkom 1. navedenog Zakona propisano da se na pitanja prava na pristup informacijama u postupcima prema ovom Zakonu koja nisu uređena ovim Zakonom i njegovim provedbenim propisima, primjenjuju odredbe propisa kojima se uređuje pravo na pristup informacijama. Da su tijela u čijem je djelokrugu zaštita prirode, okoliša i energetika oslonjena na opći režim uređen ZPPI vidljivo je i na njihovim internetskim stranicama na kojima se uglavnom objavljuju informacije o ostvarivanju prava po ZPPI-ju.

Prema ZOZO-u (čl. 158.), tijelo javne vlasti koje posjeduje informaciju o okolišu ne može odbiti zahtjev za informacijama, ako se taj zahtjev odnosi na ispuštanja ili druge emisije u okoliš. Također, prilikom odlučivanja o zahtjevu procijeniti će je li zaštita javnog interesa od veće važnosti nego interes ostvaren objavljivanjem tražene informacije. Tako ZPPI (čl. 16.) propisuje da je tijelo javne vlasti nadležno za postupanje po zahtjevu za pristup informacijama dužno, prije donošenja odluke provesti test razmjernosti i javnog interesa. Kada tijelo javne vlasti utvrdi da u odnosu na zatraženu informaciju ili dio informacije postoji neko ograničenje iz članka 15. stavka 2., 3. i 4. ZPPI-ja (npr. osobni podaci, poslovna ili profesionalna tajna i dr.), a što znači da je tijelo javne vlasti utvrdilo da postoji zaštićeni interes, potrebno je nadalje utvrditi postoji li za zatraženu informaciju interes javnosti (primjerice vezano za zatraženu informaciju bile su rasprave u medijima, širi krug ljudi je zainteresiran za traženu informaciju, informacija je vezana za zdravlje, okoliš, otkrivanje korupcije, državnu sigurnost itd.). Tijelo javne vlasti potom ocjenjuje dva suprotstavljena interesa kako bi procijenilo koji interes prevladava, zaštićeni interes ili javni interes. Također, ograničenja u pravu na pristup informacijama, kao i izuzeća od njih, propisana su čl. 15. ZPPI-ja. U postupku ostvarivanja prava na pristup informacijama na odgovarajući način primjenjuju se i odredbe ZUP-a.

(d) u pogledu stavka 5, mjere poduzete kako bi se osiguralo da tijelo vlasti koje ne posjeduje zatražene informacije o okolišu poduzme potrebne korake;

Odgovor:

U pogledu st. 5 primjenjuje se čl. 21. ZPPI-ja. Prema tome, ako tijelo javne vlasti ne posjeduje informaciju, a ima saznanja o tijelu koje je posjeduje, dužno je, bez odgode, a najkasnije u roku od osam dana od zaprimanja zahtjeva, ustupiti zahtjev tome tijelu, a o čemu će obavijestiti podnositelja. Ako tijelo javne vlasti zaprimi zahtjev za pristup informaciji koja je klasificirana stupnjem tajnosti, a nije njezin vlasnik, dužno je bez odgode, a najkasnije u roku od osam dana od zaprimanja zahtjeva, ustupiti zahtjev vlasniku informacije, o čemu će obavijestiti podnositelja. Ako tijelo javne vlasti zaprimi zahtjev za pristup međunarodnoj informaciji, dužno je bez odgode, a najkasnije u roku od osam dana od zaprimanja zahtjeva, ustupiti isti vlasniku informacije, o čemu će obavijestiti podnositelja. Iznimno, tijelo javne vlasti postupit će po zaprimljenom zahtjevu za pristup međunarodnoj informaciji, ako je iz same informacije nedvojbeno vidljivo da je ona namijenjena neposrednoj objavi.

Pored toga u postupku ostvarivanja prava na pristup informacijama na odgovarajući način primjenjuju se odredbe ZUP-a.

(e) u pogledu stavka 6, mjere poduzete kako bi se osiguralo da se primijeni uvjet da se informacije filtriraju i učine dostupnima;

Odgovor:

Ove mjere omogućene su prema čl. 15. st. 5. ZPPI-ja. Konkretno, ako je dio tražene informacije podliježe ograničenju (npr. poslovna, profesionalna ili porezna tajna) preostali dijelovi informacije učinit će se dostupnim.

(f) u pogledu stavka 7, mjere poduzete kako bi se osiguralo da se odbijanje odvija u roku i u skladu s ostalim uvjetima vezanim uz odbijanje zahtjeva;

Odgovor:

Tijelo javne vlasti će rješenjem odbiti zahtjev (čl. 23. st. 6. ZPPI) ako se tražene informacije tiču svih postupaka koje vode nadležna tijela u prethodnom i kaznenom postupku, a u slučaju da se traži informacija klasificirana stupnjem tajnosti, tijelo javne vlasti može odbiti zahtjev po prethodno pribavljenom mišljenju Ureda vijeća za nacionalnu sigurnost. U taksativno pobrojanim situacijama tijelo javne vlasti može ograničiti pristup informaciji uz prethodno proveden test razmjernosti i javnog interesa (npr. informacija je poslovna ili profesionalna tajna, zaštićeni osobni podatak, autorsko djelo, ako je informacija ograničena međunarodnim ugovorima, ako je informacija u postupku izrade ili u nastala je u postupku usuglašavanja ili razmjene mišljenja pri normativnoj aktivnosti, odnosno ako bi davanje informacije negativno utjecalo na tijek sudskog, upravnog ili drugog pravno uređenog postupka). Tijelo javne vlasti također može odbiti zahtjev ako utvrdi da nema osnove za dopunu ili ispravak dane informacije, odnosno ako se traži informacija koja se ne smatra informacijom u smislu definicije iz ZPPI-ja.

Rok za rješavanje zahtjeva, pa tako i za njegovo odbijanje je 15 dana. U zakonom propisanim situacijama se navedeni rok može produžiti za dodatnih 15 dana (čl. 22. ZPPI), uz pisanu obavijest i obrazloženje podnositelju zahtjeva najkasnije u roku od 8 dana od zaprimanja urednog zahtjeva.

(g) u pogledu stavka 8, mjere poduzete kako bi se osiguralo da se drži uvjeta za naplaćivanje.

Odgovor:

Primjenjuje se članak 19. ZPPI-ja, kojim je propisano da se na pristup informacijama pred tijelima javne vlasti ne plaćaju upravne i sudske pristojbe. Povjerenik za informiranje je temeljem st. 3. navedenog članka ZPPI-ja donio Kriterije za određivanje visine naknade stvarnih materijalnih troškova i troškova dostave informacije (NN12/14, 15/14, 141/22, 96/24). Kriteriji su temeljeni propis za sva tijela javne vlasti kada u postupcima ostvarivanja prava na pristup informacijama i prava na ponovnu uporabu informacija naplaćuju stvarne materijalne troškove i troškove dostave informacije.

Opišite sve prepreke na koje ste naišli tijekom provedbe bilo kojeg od stavaka članka 4.

Odgovor:

Zeleni forum ispred udruga zaštite okoliša.

Smatraju da se institut izuzeća od zahtjeva vrlo često zloupotrebljava, te da se treba koristiti kao iznimka a ne pravilo.

Ukazuju da odredbe ZOZO nisu u cijelosti usklađene sa ZPPI-jem u pogledu pristupa informacijama što je preduvjet za realizaciju prava na pristup informacijama.

Navedite dodatne informacije o praktičnoj primjeni odredbi o pristupu informacijama, npr. postoje li statistike o broju zahtjeva, broju odbijenih zahtjeva i razloge za njih?

Odgovor:

Prema čl. 60. ZPPI-ja, sva su tijela javne vlasti dužna do 31. siječnja tekuće godine dostaviti Povjereniku za informiranje izvješće o provedbi ZPPI-ja za prethodnu godinu. Povjerenik podnosi Hrvatskom saboru izvješće o provedbi ZPPI-ja najkasnije do 31. ožujka tekuće godine za prethodnu godinu.

Prema Izvješću o provedbi ZPPI-ja za 2023. godinu, Povjerenik za informiranje je u 2023. zaprimio 15 žalbi koje su sadržajno vezane uz informacije o okolišu, što je smanjenje u odnosu na 2022. kada ih je

bilo 23. Od podnesenih 15 žalbi, 5 (33,33%) je izjavljeno zbog neodlučivanja tijela javne vlasti u rokovima propisanim ZPPI-jem, dok je 10 žalbi (66,67%) izjavljeno protiv rješenja o odbijanju ili odbacivanju zahtjeva. Podnositelji žalbi su bili građani i udruge koje se bave zaštitom okoliša. Među informacijama koje su bile predmetom interesa podnositelja zahtjeva ističu se one koje se odnose na zaštitu od buke, gospodarenje otpadom, energetske suglasnosti i dr.

Na svojoj mrežnoj stranici Hrvatske vode objavljuju sva Izvješća o provedbi ZPPI-ja u kojima su dani podaci o zaprimljenim zahtjevima te ishod njihovog rješavanja. Analize za razdoblje od 2021. do 2023. pokazuje da je zaprimljeno preko 1000 zahtjeva godišnje i da je svega 1 zahtjev po godini bio odbijen jer su tražene informacije bile zaštićene propisima kojima se uređuje zaštita osobnih podataka, informacije su bile vezane na primjenu odredbe o zlouporabi prava i radilo se o intelektualnom vlasništvu tražene informacije <https://voda.hr/hr/pristup-informacijama>.

Navedite važne adrese web stranica, ukoliko su dostupne:

<https://pristupinfo.hr/dokumenti-i-publikacije-izvjesca-o-provedbi-zppi/>

<https://voda.hr/hr/pristup-informacijama>

<https://www.obz.hr/index.php/pristup-informacijama>

<https://www.kazup.hr/index.php/dokumenti-1/pravonapristupinformacijama-otvoreniPodaci>

Članak 5.

Navedite zakonske, regulatorne i ostale mjere kojima se provode odredbe o prikupljanju i razdiobi informacija o okolišu iz članka 5.

Objasnite kako je proveden svaki stavak članka 5. Opišite prenošenje važnih definicija iz članka 2 i uvjeta nediskriminacije iz članka 3, stavka 9.

Odgovor:

Više je zakonskih i regulatornih mjera koji osiguravaju provedbu odredbi iz članka 5. u RH o čemu je izviješteno u prethodnim nacionalnim Izvješćima.

Važne definicije iz čl. 2. i uvjeti nediskriminacije iz čl. 3., stavka 9. navedeni su u odgovoru za čl. 4. kao i u odgovoru na čl. 9. Kao što je to već i navedeno u prethodnom izvješću u ZOZO-u definicija „zainteresirana javnost“ je bolje usklađena s odredbama Aarhuške konvencije u smislu da je javnost ona na koju utječe ili bi moglo utjecati odlučivanje o okolišu, ili ima interes u odlučivanju o okolišu (bez obzira na mjesto rada i života). Ovo se također odnosi i na udruge civilnog društva koje djeluju na području zaštite okoliša.

Također, i posebno, opišite:

(a) u pogledu stavka 1, mjere poduzete kako bi se osiguralo da:

(i) tijela vlasti posjeduju i dopunjuju informacije o okolišu;

(ii) postoji odgovarajući dotok informacija tijelima vlasti;

(iii) se u slučaju opasnosti informacije odmah i bez odlaganja razdijeliti;

Odgovor:

Više zakonskih i podzakonskih akata, dokumenata i provedbenih propisa u kojima se detaljno propisuju sadržaj, oblik i način vođenja dokumentacije za pojedine sastavnice okoliša i tijek informacija kao što je navedeno u prethodnim nacionalnim Izvješćima. Tako ZOZO obvezuje da tijela javne vlasti u okviru svojih nadležnosti redovito objavljuju informacije o okolišu putem dostupnih elektronskih baza podataka ili putem drugih odgovarajućih sredstava informiranja. Relevantni su i propisi UISJ, Pravilnik o registru onečišćavanja okoliša (NN 3/22) i Uredba o informacijskom sustavu zaštite okoliša (NN 68/08 i 80/13, u daljnjem tekstu: UISZO).

Došlo je do povezivanja dvaju informacijskih sustava okoliša i prirode kako bi informacije bile dostupne na jednoj platformi u Informacijski sustav zaštite okoliša i prirode (ISZOP). Obveze, rokovi i načini dostave podataka te validacija, kao i nadzor, propisani su ZOZO i drugi propisima.

Inspekcija zaštite okoliša se pridružila drugim inspekcijama u novu instituciju Državni inspektorat Republike Hrvatske u svrhu boljeg povezivanja sustava za nadzor (u daljnjem tekstu: DIRH), koja je počela s radom 1. travnja 2019. godine. Godišnja izvješća DIRH javno su dostupna na: <https://dirh.gov.hr/pristup-informacijama/planovi-i-izvjesca/planovi-284/284>. Inspekcija zaštite okoliša sukladno odredbi članka 257. ZOZO-a objavljuje na internetskim stranicama DIRH informacije o koordiniranim inspekcijskim nadzorima u tromjesečnim razdobljima, koje sadrže: naziv nadziranog subjekta i lokaciju provedbe nadzora, datum provedbe nadzora, podatak o inspekcijskim službama koje su sudjelovale u provedbi nadzora, utvrđeno stanje o primjeni propisa, poduzete inspekcijske mjere, te stanje izvršenja naređenih mjera.

Vezano za informacije o vodama, HV prikupljaju, obrađuju i interpretiraju podatke o vodama i vodnom okolišu u skladu s Pravilnikom o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije (NN 120/10 i 66/19). ZOV propisuje javnost vodne dokumentacije koja se vodi i u digitalnom obliku u okviru Informacijskog sustava voda (ocjena kakvoće površinskih i podzemnih voda i teritorijalnog mora pod utjecajem onečišćenja s kopna, izvještaji o izvanrednim i iznenadnim onečišćenjima). Na temelju prikupljenih podataka izrađuje se godišnje izvješće o kakvoći voda u RH. Vezano za opasnost od onečišćenja voda, ZOV propisuje postupak tijekom informacija između Ravnateljstva civilne zaštite (u okviru Ministarstva unutarnjih poslova), Državnog inspektorata kao središnjeg tijela državne uprave nadležnog za inspekcijske poslove u području vodnog gospodarstva, voditelja Glavnog međunarodnog centra za uzbunjivanje u RH i Hrvatskih voda.

Državni plan mjera za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda (NN 5/11 i 66/19) utvrđuje mjere i postupke koje se poduzimaju u slučajevima izvanrednih i iznenadnih onečišćenja kopnenih voda te definira obveznike provedbe, sadržaj nižih planova mjera i rok za njihovu izradu, subjekte koji sudjeluju u provođenju mjera, mjere i postupke u slučajevima izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda, izvore sredstava financiranja i način informiranja javnosti.

Plan intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora (NN 92/08 i 80/13) utvrđuje mjere za predviđanje, sprječavanje, ograničavanje, spremnost za i reagiranje na iznenadna onečišćenja mora uljem, smjesom ulja, opasnim i štetnim tvarima, kao i na izvanredne prirodne događaje u moru, radi zaštite morskoga okoliša.

U okviru zaštite od štetnog djelovanja voda, operativno upravljanje rizicima od poplava i neposredna provedba mjera obrane od poplava utvrđena je Državnim planom obrane od poplava (NN 84/10 i 66/19), Glavnim provedbenim planom obrane od poplava i Provedbenim planovima obrane od poplava branjenih područja. Temeljem ZOV izrađeni su planski dokumenti zaštite od poplava, Plan upravljanja rizicima od poplava, koji je sastavni dio Plana upravljanja vodnim područjima do 2027. (NN 83/24) i Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije za razdoblje do 2030. godine.

Za učinkovitu obranu od poplava neophodna je suradnja svih nadležnih tijela u sustavu zaštite i spašavanja, uključujući Hrvatske vode, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, operativne snage sustava civilne zaštite i Ravnateljstvo civilne zaštite Ministarstva unutarnjih poslova, koje je prema Državnom planu obrane od poplava nositelj temeljnih ovlasti na području zaštite od katastrofa i velikih nesreća, uključujući mjere civilne zaštite koje se provode uslijed poplava. (Zakon o sustavu civilne zaštite, NN 82/15, 118/18, 31/20, 20/21 i 114/22 i Plan zaštite i spašavanja na području Republike Hrvatske NN 96/10). Na temelju Pravilnika o smjernicama za izradu procjena rizika od katastrofa i velikih nesreća za područje Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 65/16) jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave donose smjernice i procjene rizika od katastrofa i velikih nesreća za svoje područje.

Za zdravstvenu ispravnost vode namijenjene za ljudsku potrošnju odgovoran je isporučitelj usluge javne vodoopskrbe, koji mora imati rješenje za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe (članak 16. Zakona o vodnim uslugama, NN 66/19) i zadovoljavati uvjete propisane Uredbom o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti vodnih usluga (NN 70/23).

(b) u pogledu stavka 2, mjere poduzete kako bi se osigurala jasnost načina na koji tijela vlasti stavljaju informacije o okolišu na raspolaganje javnosti i stvarna dostupnost informacija o okolišu;

Odgovor:

ZPPI propisuje da sva tijela javne vlasti imaju *službenika za informiranje* koji je dužan obavljati poslove redovitog objavljivanja informacija iz nadležnosti, kao i rješavanje pojedinačnih zahtjeva za pristup informacijama, unapređivati način obrade, razvrstavanja i objavljivanja informacija koje su sadržane u službenim dokumentima iz nadležnosti te osiguravati neophodnu pomoć podnositeljima zahtjeva.

Pored toga ZOZO obvezuje da tijela javne vlasti u okviru svojih nadležnosti redovito objavljuju informacije o okolišu uključujući i nacionalna izvješća o stanju okoliša. Baze iz ISZOP-a su dostupne javnosti putem internetske stranice Zavoda koja sadrži tražilicu za lakše pretraživanje informacija o okolišu (<http://www.haop.hr/hr/informacijski-sustavi>).

U svrhu poticanja i olakšavanja ponovne uporabe informacija tijela javne vlasti dužna su u elektroničkom obliku, na lako pretraživ način objaviti informacije dostupne za ponovnu uporabu na Portalu otvorenih podataka, zajedno s metapodacima, u strojno čitljivom, pristupačnom i otvorenom obliku, u skladu s otvorenim standardima. Također, dužna su visokovrijedne skupove podataka objaviti za ponovnu uporabu, u strojno čitljivom obliku, putem odgovarajućih API-ja i u obliku masovnog preuzimanja. Tematske kategorije visokovrijednih skupova podataka su: geoprostorni podaci; promatranje Zemlje i okoliš; meteorološki podaci; statistički podaci; trgovačka društva i vlasništvo nad trgovačkim društvima; mobilnost (čl. 28. st. 1., 4., i 5. ZPPI-a).

Putem Portala otvorenih podataka koji vodi i održava tijelo državne uprave nadležno za razvoj digitalnog društva osigurava se popis skupova podataka dostupnih za ponovnu uporabu zajedno s metapodacima, koji su objavljeni u skladu sa člankom 28. ZPPI-a. Odredbama navedenog članka ne isključuje se uspostavljanje i održavanje posebnih tematskih portala kojima se omogućava ponovna uporaba posebnih vrsta skupova podataka, osobito kada se radi o prioritetnim, visokovrijednim skupovima podataka te o skupovima podataka knjižnica, muzeja i arhiva, istraživačkih podataka kao i portala koje uspostavljaju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave samostalno ili zajednički. Tijelo državne uprave nadležno za razvoj digitalnog društva vodi evidenciju portala otvorenih podataka. Tijela javne vlasti dužna su izvijestiti tijelo državne uprave nadležno za razvoj digitalnog društva o uspostavi navedenih posebnih tematskih portala u roku od 30 dana (čl. 28a. ZPPI-a).

Osim objave podataka na svojoj mrežnoj stranici, uključujući i geoportal, Hrvatske vode su definirane kao subjekt NIPP-a i relevantne podatke iz svoje domene usklađuju sa Inspire direktivom, putem servisa dijele sasvim zainteresiranim, bez ikakve naknade, a meta podaci su uvršteni u nacionalnu infrastrukturu prostornih podataka <https://geoportal.nipp.hr/>

Prostorne podatke prema ZPPI-ju objavljuju i na Portalu otvorenih podataka RH <https://prod-data.gov.hr/o-portalu-otvorenih-podataka-i-sto-su-otvoreni-podaci>

Informacije o nivoima voda, bitne naročito za zaštitu od poplava ali i malovodne situacije objavljuju u realnom vremenu na svojoj mrežnoj stranici <https://vodostaji.voda.hr/> i teletekstu Hrvatske radiotelevizije (stranica 461).

(c) u pogledu stavka 3, mjere poduzete kako bi se osigurao progresivni pristup informacijama o okolišu kroz elektronske baze podataka koje su lako dostupne javnosti putem javnih telekomunikacijskih mreža;

Odgovor:

Sukladno ZOZO-u, ZPP i UISZO jedan od osnovnih zadataka i ciljeva Zavoda je uspostava, vođenje, razvijanje, koordiniranje i održavanje jedinstvenog Informacijskog sustava zaštite okoliša i prirode (ISZOP) koji obuhvaća sve relevantne podatke razvrstane u 70 sustava i baza podataka (<http://www.haop.hr/hr/informacijski-sustavi>).

Vezano za onečišćenje iz industrije i energetike (emisije u zrak, vode, more, tlo i kretanje otpada), uspostavljen je sustav Registar onečišćavanja okoliša (ROO), a sastoji se od baze podataka, javnog Preglednika ROO (<https://roo.azo.hr/>) i Portala ENVI/ROO (<https://envi.azo.hr/?topic=9>). Sustav je unaprijeđen tijekom 2023. godine novim pretragama i izvješćima. Preglednik ROO omogućuje pristup verificiranim podacima baze ROO na razini organizacijske jedinice (postrojenja), što doprinosi transparentnosti sustava i može se koristiti kao izvor podataka za razne analize i osnova za donošenje odluka o pitanjima zaštite okoliša. ENVI je javni portal čijom uspostavom je RH, nastavno na dva prijašnja portala ROO, ispunila međunarodnu obvezu prema Protokolu o registrima ispuštanja i prijenosa onečišćujućih tvari (više o portalu ENVI u nastavku). Tijekom 2020. - 2023. baza je unaprijeđena novim pretragama i izvješćima koji osiguravaju brži dohvat i pregled podataka za sve uključene institucije te javnost.

Važna je i baza Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne tvari/Očevidnik prijavljenih velikih nesreća (RPOT/OPVN) (<http://rpot.azo.hr/rpot/index.html>). Ista predstavlja mrežno bazirano rješenje kojeg čini baza podataka s pripadajućom aplikacijom za unos, verifikaciju, pregled, analizu i razmjenu podataka. Sadrži podatke o vrsti i kategorijama opasnih tvari koje su prisutne u područjima postrojenja, a koje mogu uzrokovati veliku nesreću ili u istima mogu nastati prilikom velike nesreće; dopuštenim količinama opasnih tvari i/ili kategorija opasnih tvari te kriterijima prema kojima se iste klasificiraju kao opasne; podatke o mogućnosti pojave domino efekta; veličini zone ugroženosti u slučaju velike nesreće ili iznenadnog događaja te procjeni eventualnog broja žrtava u slučaju istih. U dijelu OPVN sadrži podatke o velikim nesrećama/iznenadnim događajima/izbjegnutim nesrećama u RH, o područjima postrojenja u kojima je došlo do istih; vrsti, načinu i vremenu njihova nastanka; opasnim tvarima koje su ih izazvale; izvorima i mogućim uzrocima; izravnim posljedicama i poduzetim mjerama za sprečavanje neželjenih posljedica te preporukama novih mjera na temelju iskustava iz istih.

Aplikacija “Industrija helpdesk” iz 2014. godine unaprijeđena je tijekom 2022-2023. godine. Navedena aplikacija osigurava davanje odgovora na pitanje javnosti i nadležnih tijela unutar više tema iz područja Industrije i energetike te Gospodarenja otpadom.

Javno dostupan je i sustav Elektronički očevidnik nastanka i tijeka otpada (e-ONTO) koji se sastoji od relacijske baze podataka u kojima se objedinjavaju podaci o tokovima otpada te pripadajuće mrežne aplikacije kojom se osigurava pristup, unos, pregled, analiza i razmjena podataka: (<http://eonto.azo.hr/>).

Putem uspostavljene on-line aplikacije Portal sprječavanja nastanka otpada, mogu se komunicirati ključne informacije o mogućnostima, načinima, mjerama, aktivnostima i rezultatima sprječavanja nastanka otpada. U sklopu Portala uspostavljena je aplikacija za organizirano dobrovoljno prikupljanje podataka o provođenju mjera sprječavanja nastanka otpada jedinica lokalne samouprave (<http://sprjecavanjeotpada.azo.hr/>).

Od 2020. godine u punoj funkciji je i sustav evidencije lokacija odbačenog otpada ELOO, dostupan široj javnosti. Putem navedenog sustava građani mogu komunalnom redarstvu jedinice lokalne samouprave prijaviti lokacije odbačenog otpada putem mobilnih aplikacija. Javnost ima uvid u sve prijavljene lokacije odbačenog otpada na području RH (<https://eloo.haop.hr/public/>).

Dodatno je razvijen portal za okoliš ENVI s ciljem olakšavanja dostupnosti javnosti svih podataka o okolišu i prirodi na jednom mjestu na pregledan način s pripadajućim Internet GIS preglednikom ENVI Atlas okoliša (<http://envi-portal.azo.hr/>; ENVI Atlas okoliša <http://envi-portal.azo.hr/atlas>).

Portal Kvaliteta zraka u Republici Hrvatskoj koristi jedinstveni Europski Common Air Quality Index (CAQI) koji omogućuje širokom krugu javnosti jednostavan uvid u trenutno stanje kvalitete zraka sa više od 70 automatskih mjernih postaja na teritoriju Hrvatske, kao i zdravstvene preporuke ovisno o razinama indeksa: <http://iszz.azo.hr/iskzl/>.

Sve informacije o postupcima procjene utjecaja zahvata na okoliš (PUO), ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš (OPUO), strateške procjene utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (SPUO) za koje je nadležan MZOZT-a, kao i informacije o postupcima okolišne dozvole i postupcima suglasnosti na izvješća o sigurnosti i politici sprječavanja velikih nesreća nalaze se na službenim mrežnim stranicama (<https://mzozt.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-procjenу-utjecaja-na-okolis-i-odrzivo-gospodarenje-otpadom-1271/procjena-utjecaja-na-okolis-puo-spuo/7370/>) i

<https://mzost.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-procenu-utjecaja-na-okolis-i-odrzivo-gospodarenje-otpadom-1271/rizicna-postrojenja/1329>).

Županije također sukladno propisanim obvezama na svojim službenim mrežnim stranicama objavljuju informaciju o postupcima OPUO i PUO (npr. Primorsko-goranska županija ima oglasnu ploču: <https://www.pgz.hr/ustroj/upravna-tijela/upravni-odjel-za-prostorno-uredenje-graditeljstvo-i-zastitu-okolisa/oglasna-ploca/?page=1&textSearch=&godina=Sve&mjesec=Svi&vrsta=Sve&nadleznost=Svi&cjelina=Sve&kategorija=Strate%C5%A1ka%20procjena%20utjecaja%20na>).

Ravnateljstvo civilne zaštite Ministarstva unutarnjih poslova, temeljem Zakona o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti (NN 141/13, 39/15, 130/17, 118/18, 21/22 i 114/22) te članka 35. Ugovora o Euratomu, utvrđuje godišnje programe praćenja radioaktivnosti u okolišu (u uzorcima iz okoliša, vodi za piće, hrani, hrani za životinje te stambenim i radnim prostorima). Rezultati mjerenja su dostupni javnosti na internetskim stranicama RCZ-a: <https://civilna-zastita.gov.hr/mjerenja-radioaktivnosti-u-okolišu/4743>. Navedeni rezultati predaju se u europsku bazu podataka o praćenju radioaktivnosti okoliša; The Radioactivity Environmental database; <https://remap.jrc.ec.europa.eu/>.

Podaci o radu NE Krško te njenom utjecaju na okoliš i stanovništvo što se objavljuje se u obliku kvartalnih izvještaja u Biltenu o radu NE Krško i njenom utjecaju na okoliš: <https://civilna-zastita.gov.hr/podrucja-djelovanja/radioloska-i-nuklearna-sigurnost/sluzba-za-nuklearnu-sigurnost/odjel-za-okolis-i-radioaktivni-otpad/bilteni-ne-krsko/175>.

Sustav za pravodobno upozoravanje na nuklearnu nesreću (SPUNN) dio je Europske platforme za razmjenu radioloških podataka (European Radiological Data Exchange Platform – EURDEP); <https://remon.jrc.ec.europa.eu/About/Rad-Data-Exchange>.

Informacije vezane uz provođenje postupka Strateške procjene utjecaja na okoliš Nacionalnog programa provedbe strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060. godine) kao i ostale informacije vezane uz radiološku i nuklearnu sigurnost: <https://civilna-zastita.gov.hr/radioloska-i-nuklearna-sigurnost/88>.

Ravnateljstvo civilne zaštite osiguralo je posebno mrežno mjesto za prirodni radioaktivni plin radon, a na kojem su pružene osnovne informacije o radonu, rizicima izlaganju radonu te rezultatima dosadašnjih ispitivanja radona na području Republike Hrvatske: <http://radon.civilna-zastita.hr/>.

Hrvatske vode razvile su moderan i interaktivan web preglednik prostornih podataka, namijenjen široj javnosti koji omogućava interaktivnu prezentaciju i analizu prostornih podataka na karti podijeljenih su u tematske podskupine iz različitih područja djelatnosti Hrvatskih voda – Registar aglomeracija, Registar zaštićenih područja-područja posebne zaštite voda. Prethodna procjena rizika od poplava, Karte opasnosti od poplava i Karte rizika od poplava <https://voda.hr/hr/geoportal>.

(d) u pogledu stavka 4, mjere poduzete u cilju objave i razasijljanja nacionalnih izvješća o stanju okoliša;

Odgovor:

ZOZO-a obvezuje tijela javne vlasti da u okviru svojih nadležnosti redovito objavljuju informacije o okolišu uključujući i nacionalna izvješća o stanju okoliša.

Ključni elementi nacionalnog izvješća o stanju okoliša se objavljuju u godišnjim publikacijama Okoliš na dlanu, koji se temelji na pokazateljima stanja okoliša i prirode i pokazuje trendove za Hrvatsku. Osim objave na mrežnim stranicama Zavoda dijeli se relevantnim tijelima te školama.

U okviru ISZOP javnosti je putem internetske stranice Zavoda dostupna Baza dokumenata održivog razvitka i zaštite okoliša (<http://dokumenti.azo.hr/Pretrazivanje.aspx>) koja sadrži cjelovite dokumente nacionalnih i područnih (regionalnih) i lokalnih Izvješća o stanju okoliša uključujući i razna druga Izvješća o sastavnicama okoliša i pritiscima na okoliš.

(e) Mjere poduzete u cilju razdiobe informacija navedenih u stavku 5;

Odgovor:

U okviru ISZOP vodi se evidencija o svim strateškim i planskim dokumentima vezanim za okoliš, kao i evidencija o izvješćima, koja se izrađuju prema obvezama iz nacionalnog i EU zakonodavstva i međunarodnih sporazuma kojih je Hrvatska stranka.

Vezano za međunarodne ugovore, konvencije i sporazume uobičajeno se provode konzultacije sa svim nadležnim tijelima prije njihovog usvajanja ili potpisivanja te se po njihovom prihvatanju u Saboru objavljuju u Narodnim novinama. Kada postoji obveza izvješćivanja uobičajeno je da se osnuje radna skupina od predstavnika relevantnih tijela koja izrađuje nacrt izvješća. Popis međunarodnih sporazuma u području zaštite okoliša nalazi na internetskoj stranici MZOZT-a.

(f) u pogledu stavka 6, mjere poduzete u cilju poticanja operatera čije djelatnosti imaju značajan utjecaj na okoliš na redovno obavješćivanje javnosti o utjecaju njihovih djelatnosti i proizvoda na okoliš;

Odgovor:

U okviru portala HNPROO javnosti su dostupne informacije o operaterima koji prekoračuju pragove o ispuštanjima i prijenosu onečišćujućih tvari, proizvedenom, skupljenom i obrađenom otpadu iz ROO te samim onečišćivačima i njihovim lokacijama.

Operaterima, proizvođačima i pružateljima usluga koji provode visoke standarde zaštite okoliša omogućuje se dodjela eko-certifikata EMAS: <http://emas.azo.hr/>. Registar proizvoda kojima je MZOZT dodijelio znak zaštite okoliša EU Ecolabel i nacionalni znak Prijatelj okoliša dostupan je javnosti te se o tome komunicira s javnošću putem društvenih mreža. Informacija o proizvodima EU Ecolabel dostupna je i kroz zajedničku EU bazu proizvoda (<http://ec.europa.eu/ecat/>) ali i hrvatskim potrošačima putem portala o zaštiti potrošača – zeleni potrošač (<https://www.szp.hr/sve-potrosacke-teme-na-jednom-mjestu/zeleni-potrosac/677>).

(g) Mjere poduzete u cilju objavljivanja i pružanja informacija kao što zahtijeva stavak 7;

Odgovor:

Relevantan je ZPPI kao i ZOZO koji propisuje da javnost ima pravo sudjelovati u postupcima utvrđivanja polazišta, izrade i donošenja strategija, planova i programa te izrade i donošenja propisa i općih akata u vezi sa zaštitom okoliša.

Ured za zakonodavstvo VRH vodi Bazu savjetodavnih tijela koja je dio nacionalnog portala e-Savjetovanja te se može pretraživati po državnoj instituciji i vrsti radnih skupina i povjerenstava koja se osnivaju za potrebe izrade propisa i savjetovanja oko provedbe određene politike (<https://savjetovanja.gov.hr/baza-savjetodavnih-tijela/1118>).

Primjer širokih konzultacija je Plan upravljanja vodnim područjima do 2027. godine, usklađen sa zahtjevima EU Okvirne direktive o vodama Rok za zaprimanje prijedloga, mišljenja i primjedbi je bio 6 mjeseci od dana objave nacrta dokumenta i to putem elektroničke pošte ili putem redovite pošte. Objava je napravljena putem internetskih stranica e-Savjetovanje, MZOZT-a i Hrvatskih voda.

(h) u pogledu stavka 8, mjere poduzete u cilju izrade mehanizama kojima je cilj stavljanje javnosti na raspolaganje dovoljne količine informacija o proizvodima;

Odgovor:

ZOZO-a u čl. 219. propisuje da proizvođač, odnosno osoba koja stavlja proizvod na tržište dužan je kada je to propisano, prije stavljanja proizvoda na tržište na ambalažu proizvoda, odnosno na prateću tehničku dokumentaciju uz proizvod, staviti uputu kojom se potrošač obavješćuje o utjecaju proizvoda i ambalaže na okoliš te upućuje na način postupanja s proizvodom i ambalažom nakon njegove uporabe. ZOZO također propisuje novčane kazne vezano za kršenje odredbi čl. 219.

Relevantan je i Zakon o gospodarenju otpadom (84/21 i 142/23; u daljnjem tekstu: ZGO, te Pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži, plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu i ribolovnom alatu koji sadržava plastiku (NN 137/23).

Relevantna je Uredba o graničnim vrijednostima sadržaja hlapivih organskih spojeva u određenim bojama i lakovima koji se koriste u graditeljstvu i proizvodima za završnu obradu vozila (NN 69/13), Uredba o kvaliteti tekućih naftnih goriva i načinu praćenja i izvješćivanja te metodologiji izračuna emisija stakleničkih plinova u životnom vijeku isporučenih goriva i energije (NN 057/17), koje propisuju da proizvodi prilikom stavljanja na hrvatsko tržište imaju čitljivu oznaku na hrvatskom jeziku koja sadrži informacije o sadržaju i graničnim vrijednostima.

Javnosti su dostupne baze Hlapivi organski spojevi u bojama i lakovima i Emisije hlapivih organskih spojeva (<http://iszz.azo.hr/hlap/>) te Kvaliteta goriva na benzinskim postajama i skladištima (<http://iszz.azo.hr/kago> kao i izvješća o tim proizvodima). Javnosti su dostupne i informacije o odobrenim biocidnim proizvodima čiji popis redovito objavljuje Ministarstvo zdravstva na slijedećem linku: <https://zdravlje.gov.hr/djelokrug-1297/javnozdravstvena-zastita/kemikalije-i-biocidni-pripravci-1357/biocidni-pripravci-1786/upis-biocidnih-pripravaka-u-registar-1862/1862>, a popis biocidnih proizvoda odobrenih prema Uredbi (EU) br. 528/2012 se objavljuje na internetskim stranicama Europske agencije za kemikalije (<https://echa.europa.eu/hr/information-on-chemicals/biocidal-products>).

(i) u pogledu stavka 9, mjere poduzete u cilju uspostave nacionalnog sustava popisa ili katastarsa onečišćenja;

Odgovor:

Sustav Registar onečišćavanja okoliša (ROO) sastoji se od baze podataka, javnog Preglednika ROO (<http://roo-preglednik.azo.hr/>) i Portala ENVI (<https://envi.azo.hr/?topic=9>). Preglednik ROO omogućuje pristup verificiranim podacima baze ROO na razini organizacijske jedinice. Kroz bazu se prate podaci o emisijama, ispuštanjima i/ili prijenosu onečišćujućih tvari te proizvedenom, skupljenom i obrađenom otpadu. Hrvatski sustav obuhvaća znatno više onečišćujućih tvari s uglavnom nižim pragovima ispuštanja i/ili prijenosa od Protokola PRTR. Putem javnog portala HNPROO uz GIS preglednik se dobiva prostorna komponenta i pripadajuće informacije (<http://hnproo.azo.hr/Home.aspx>).

Informacijski sustav zaštite zraka sastoji se od više baza koje uključuju informacije o emisije onečišćujućih tvari iz nepokretnih izvora, o hlapljivim organskim spojevima, o kvaliteti goriva. Kroz portal Kvaliteta zraka u Republici Hrvatskoj, koji koristi jedinstveni Europski Common Air Quality Index (CAQI), omogućuje se širokom krugu javnosti jednostavan uvid u kvalitetu zraka usporediv sa stanjem kvalitete zraka u EU; <http://iszz.azo.hr/iskzl/>.

Hrvatske vode putem Informacijskog sustava voda u djelatnosti zaštite voda sakupljaju, vode i obrađuju podatke o onečišćivačima (tehnološki onečišćivači i aglomeracije) što između ostalog uključuje podatke o količinama ispuštene otpadne vode, obavljenom ispitivanju otpadnih voda te podatke o kemikalijama stavljenim na tržište za primjenu na području RH, koje nakon uporabe dopijevaju u vode, sukladno Prilogu 1.A Pravilnika o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda (NN 26/20). Široj javnosti su dostupni i podatci o vodostajima putem aplikacije „Vodostaji“, karte opasnosti od poplava i rizika od poplava, teritorijalni ustroj Hrvatskih voda, plan upravljanja vodama i vodnim područjima, planovi obrane od poplava, razni propisi i obrasci koji se tiču navedenih djelatnosti, zakonodavni okviri te sve potrebne informacije o upravljanju vodnim gospodarstvom u RH.

Pristup širem setu informacija iz Informacijskog sustava voda moguće je ostvariti putem zahtjeva u postupku prema ZPPI: <https://www.voda.hr/hr/pristup-informacijama>.

Uvidom u Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne tvari/Očevidnik prijavljenih velikih nesreća (RPOT/OPVN) javnosti su dostupni popisi područja postrojenja u kojima se nalaze opasne tvari, popis područja postrojenja koja mogu uzrokovati domino-efekt, podaci o velikim nesrećama (obavezna prijava), iznenadnim događajima i izbjegnute nesrećama (dobrovoljna prijava), kao i razni statistički podaci (<http://rpot.azo.hr/rpot/index.html>).

Opišite sve prepreke na koje ste naišli tijekom provedbe bilo kojeg od stavaka članka 5.

Odgovor:

Zeleni forum ispred udruga zaštite okoliša.

Članice Zelenog foruma (udruge zaštite okoliša, Sunce, Zelena akcija i dr.) prilikom vođenih sporova na upravnim sudovima RH, više puta su naglašavale činjenicu da je važno da se na stranicama tijela (ministarstva i regionalnih samouprava) koje objavljuje dokumentaciju vezanu uz okolišne postupke (PUO, OPUO, SPUO), objavljuju i izmjene već objavljenih dokumenata (studija utjecaja na okoliš, elaborata zaštite okoliša), a ne samo prva verzija tih dokumenata. Često puta studija utjecaja na okoliš bude mijenjana dva ili tri puta ovisno o uputama povjerenstva i/ili traženjima stručnih tijela čija su mišljenja zatražena, međutim, izmijenjene verzije dokumenata se ne objavljuju na web stranicama što javnosti i zainteresiranoj javnosti ne daje pristup svim informacijama važnim za odluku o pokretanju upravnog spora pred sudom protiv odluke nadležnog tijela, odnosno o korištenju prava na pristup pravosuđu, a na temelju sve relevantne i postojeće dokumentacije. Isto se odnosi i na potrebu objave izrađenih obveznih mišljenja stručnih tijela u postupku.

Najnoviji primjer je PUO postupak za kamenolom Kremešnica Lasinjska pokrenut 2021. a za koji je nova dopunjena Studija utjecaja na okoliš bila objavljena nakon objave Nacrta rješenja i to na zahtjev Zelene akcije.

Okolišne udruge često od inspekcijskih službi ne dobivaju informacije koje su mjere poduzete te koji su rezultati djelovanja inspekcije (zapisnik o provedenom inspekcijskom nadzoru).

Iako postoje baze podataka, registri i portali čest je slučaj da u realnom vremenu ovi portali nisu dostupni. Također korištenje registra nije user friendly, podaci su često uopćeni pa tako nije moguće izvući podatke za specifična onečišćenja.

Navedite dodatne informacije o praktičnoj primjeni odredbi o prikupljanju i razdiobi informacija o okolišu iz članka 5, npr. postoje li statistike o objavljenim informacijama?

Odgovor:

Podaci koje prikuplja Zavod obrađuju se za potrebe izrade izvješća i godišnjih pregleda podataka te se objavljuju na internetskim stranicama Zavoda. Statistika posjećenosti ENVI sustava u periodu od 1.1.2016. – 8.12.2020.: ukupan broj posjeta 117.000 posjeta stranici te 50.500 sesija od čega je 2,07 sesija po korisniku. Prosječno zadržavanje korisnika na stranici iznosi 3:31 minuta.

U 2020. godini ostvareno je nešto više od milijun wms i wfs zahtjeva sa servisi.azo.hr. Zahtjevi se odnose na analizu, identifikaciju te pregled i preuzimanje podataka iz 150 izvora podataka strukturiranih u 7 tematskih područja.

Stranica haop.hr u periodu 1.1.2020. do 7.12.2020. imala je 118.000 pregleda stranice te 46.600 sesija od čega 2,03 sesije po korisniku.

Navedite važne adrese web stranica, ukoliko su dostupne:

<http://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/otpad-registri-oneciscavanja-i-ostali-sektorski-pritisci/gospodarenje-otpadom-0> - za područje gospodarenja otpadom

<http://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/otpad-registri-oneciscavanja-i-ostali-sektorski-pritisci/postrojenja-i-registri-2> - za područje postrojenja i registri onečišćavanja

<http://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/otpad-registri-oneciscavanja-i-ostali-sektorski-pritisci/sektorski-pritisci-0> - industrija

<http://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/zrak-klima-tlo/klimatske-promjene/izvjesca> - o inventaru stakleničkih plinova projekcijama emisija stakleničkih plinova, o politikama i mjerama za smanjenje emisija i povećanje odliva stakleničkih plinova

<http://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/zrak-klima-tlo/zrak/izvjesca> - iz područja kvalitete zraka i emisija u zrak.

<https://mzozt.gov.hr/istaknute-teme/4928>

<https://envi-portal.azo.hr/atlas>

<https://voda.hr/hr/geoportal>

Članak 6.

Navedite zakonske, regulatorne i ostale mjere kojima se provode odredbe o sudjelovanju javnosti u odlučivanju u određenim djelatnostima iz članka 6.

Objasnite kako je proveden svaki stavak članka 6. Opišite prenošenje važnih definicija iz članka 2 i uvjeta nediskriminacije iz članka 3, stavka 9.

Odgovor:

Člankom 11. ZPPI-ja je propisano da tijela državne uprave, druga državna tijela, jedinice lokalne (područne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima moraju provoditi savjetovanje s javnošću pri donošenju zakona i podzakonskih propisa, a pri donošenju općih akata te strateških ili planskih dokumenata ako se njima utječe na interese građana i pravnih osoba. Obveznici savjetovanja dužni su usvojiti i objaviti na službenoj internetskoj stranici plan savjetovanja s javnošću za kalendarsku godinu, a u slučaju promjena tijekom godine dužni su izmijeniti i objaviti izmjene plana i o tome nedvosmisleno obavijestiti javnost. Savjetovanje se obavezno provodi elektroničkim putem, i to tijela državne uprave obavezno putem središnjeg državnog portala e-savjetovanja, a ostali obveznici putem svojih internetskih stranica ili portala. Savjetovanje se u pravilu provodi u trajanju od 30 dana, osim ako se ne primjenjuje režim pripisan za provedbu procjene učinaka propisa. Savjetovanje uključuje objavu nacrt propisa, akta odnosno dokumenta, objavu obrazloženja razloga i ciljeva koji se žele postići njegovim donošenjem sastava radne skupine koja je izradila nacrt (ako je odlukom čelnika tijela radna skupina osnovana) te poziv javnosti da dostavi prijedloge i mišljenja. Nakon završenog savjetovanja potrebno je objaviti izvješće o provedbi savjetovanja, koje uključuje zaprimljene prijedloge i mišljenja zajedno s očitovanjima o razlozima prihvatanja ili neprihvatanja, a isto se izvješće upućuje i donositelju propisa, akta ili dokumenta.

Izmjenama ZPPI-ja uvedena je obveza objave sastava radne skupine (ako je odlukom čelnika tijela radna skupina osnovana) koja je izradila nacrt propisa prilikom objave nacrt propisa u svrhu savjetovanja s javnošću. Također, Uredbom o metodologiji i postupku provedbe instrumenata politike boljih propisa propisana je obveza objave sastava radne skupine na portalu e-Savjetovanja, ukoliko je odlukom čelnika imenovana radna skupina ili drugo savjetodavno tijelo. Ujedno, podatke o sastavu radne skupine stručni nositelj istovremeno dostavlja Uredu za zakonodavstvo radi objave na mrežnoj stranici e-Savjetovanja u bazi savjetodavnih tijela.

Važne definicije iz čl. 2. i uvjeti nediskriminacije iz čl. 3., st. 9. navedeni su u odgovoru za čl. 4.

Direktiva Europske unije 2003/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o sudjelovanju javnosti kod izrade određenih planova i programa koji se odnose na okoliš u potpunosti je transponirana u nacionalno zakonodavstvo. Tako je načelo sudjelovanja javnosti definirano ZOZO-om, UISJ kojom se uređuje način informiranja i sudjelovanja javnosti, odnosno zainteresirane javnosti te Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/17; u daljem tekstu: UPUO), Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17), Uredbom o okolišnoj dozvoli (NN 8/14, 5/18), ako je zakonom propisano sudjelovanje te javnosti, u postupcima: strateške procjene; donošenja planova i programa za koje se ne provodi strateška procjena; izrade zakona, provedbenih propisa i ostalih opće primjenjivih pravno obvezujućih pravila koji bi mogli imati značajan utjecaj na okoliš; procjene utjecaja zahvata na okoliš i okolišne dozvole za postrojenje. Uređuje se i način provođenja javne rasprave uključujući javni uvid i javno izlaganje te rokovi s tim u svezi. U postupcima izdavanja suglasnosti na Izvješće o sigurnosti i Politiku sprječavanja velikih nesreća kao i u postupcima izdavanja suglasnosti na sanacijski program sukladno odredbama ZOZO-a uređeno je informiranje javnosti o podnesenim zahtjevima. Pored informacije, javnosti se na internetskim stranicama MZOZT-a omogućuje uvid u navedene dokumente u trajanju od 30 dana te ih se poziva na dostavu mišljenja. Sva pristigla mišljenja javnosti u postupcima se razmatraju pri donošenju odluka te se u odlukama obrazlaže kako su uzete u

obzir pri donošenju odluka. Suglasnosti na Izvješće o sigurnosti i Politiku sprječavanja velikih nesreća kao i suglasnosti na sanacijski program se objavljuju na internetskim stranicama MZOZT-a (<https://mzozt.gov.hr/>).

Pored toga, neki sektorski propisi dodatno reguliraju sudjelovanje javnosti. ZOV članak 45. i Pravilnik o načinu konzultiranja i informiranja javnosti o Nacrtu Strategije upravljanja vodama i Plana upravljanja vodnim područjima (NN 48/14) članci 8. i 9. propisuju uključivanje i informiranje javnosti u postupku donošenja Strategije upravljanja vodama i Plana upravljanja vodnim područjima. Dodatno, Pravilnik o sadržaju plana vodnim područjima (NN 74/13, 53/16, 64/18 i 66/19) propisuje u Prilogu I. točki A 9. da Plan upravljanja vodnim područjima treba sadržavati sažetak poduzetih mjera za informiranje i konzultiranje javnosti, njihovih rezultata i promjena plana koje su iz toga proistekle, i u Prilogu 10. poglavlje II. točka 2. da Plan upravljanja rizicima od poplava treba sadržavati sažetak poduzetih mjera/radnji na informiranju i savjetovanju s javnosti.

ZZP propisano je sudjelovanje javnosti, odnosno provođenje javne rasprave u člancima koji se odnose na ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu, proglašavanje zaštićenih područja, izradu planova upravljanja kao i u slučaju ponovnog uvođenja i repopulacije zavičajnih vrsta. Ako u postupku izdavanja dopuštenja za ponovno uvođenje nestale zavičajne divlje vrste ili za repopulaciju, Ministarstvo utvrdi da postoji ekološki rizik, podnositelj zahtjeva dostavit će studiju o procjeni utjecaja ponovnog uvođenja nestale zavičajne divlje vrste ili njezine repopulacije na prirodu, te će Ministarstvo o podnesenom zahtjevu i dostavljenoj studiji informirati javnost i provesti javnu raspravu. Uredbom o procjeni ekološkog rizika i rizika invazivnosti stranih vrsta (NN 102/24), koja je donesena temeljem Zakona o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima (NN 15/18 i 14/19), propisano je informiranje i pribavljanje mišljenja javnosti (savjetovanje s javnošću) u postupcima procjene rizika invazivnosti strane vrste za koju nije bilo moguće isključiti ekološki rizik u slučaju uzgoja u kontroliranim uvjetima, uvođenja u prirodu i/ili stavljanja na tržište Republike Hrvatske, utvrđivanja akata planiranja za upravljanje stranim i invazivnim stranim vrstama, izdavanja dopuštenja za korištenje invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Republici Hrvatskoj u svrhu istraživanja i proizvodnje medicinskih proizvoda i izdavanja dopuštenja za korištenje invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Europskoj uniji.

ZZZ u članku 15. propisuje obvezu i način sudjelovanja javnosti u postupku donošenja planova, programa i izvješća na nacionalnoj, regionalnoj, odnosno lokalnoj razini.

ZGO u članku 34. propisuje da MZOZT, odnosno nadležno županijsko upravno tijelo, provodi informiranje i sudjelovanje javnosti o postupcima koji se odnose na zahtjeve za izdavanje dozvole za gospodarenje otpadom te gospodarenje otpadom iz rudarske industrije, a člankom 129. istog Zakona propisan je sadržaj informacijskog sustava gospodarenja otpadom koji je sastavni dio ISZOP.

Također, i posebno, opišite:

(a) u pogledu stavka 1, mjere poduzete kako bi se osiguralo da:

(i) se odredbe članka 6 primjenjuju u skladu s odlukama o tome treba li dopustiti predložene djelatnosti navedene u Dodatku I Konvencije;

Odgovor:

Djelatnosti iz Dodatka I. Konvencije odgovaraju popisu zahvata iz Priloga I. UPUO i popisa djelatnosti Priloga I. Uredbe o okolišnoj dozvoli. Za odobravanje djelatnosti iz Priloga I. UPUO provodi se upravni postupak procjene utjecaja na okoliš koji prethodi drugim odobrenjima odnosno dozvolama. Postupak ishoda okolišne dozvole za nove djelatnosti provodi se zasebno te nakon što je provedena procjena utjecaja na okoliš. Postupak okolišne dozvole ne služi za dopuštanje djelatnosti, već za propisivanje uvjeta rada za djelatnosti koje su već dopuštene. Postupak okolišne dozvole je potrebno provesti najkasnije prije puštanja u rad postrojenja.

Postupak PUO provodi se sukladno odredbama ZOZOa, Uredbe o PUO te ZUP-a. Postupak okolišne dozvole provodi se prema Uredbi o okolišnoj dozvoli s primjenom ZUP-a kada se radi o pitanjima koja nisu pokrivena tim propisom. Tijekom postupka javnost ima pravo na uvid u dokumentaciju tijekom javne rasprave što uključuje javni uvid u dokumentaciju te javno izlaganje o zahvatu, odnosno stručnoj

podlozi koja je predmet postupka. Prije donošenja odluke nadležnog tijela u postupku okolišne dozvole javnosti se omogućuje uvid u nacrt odluke objavom iste putem interneta.

(ii) se odredbe članka 6 primjenjuju na odluke o predloženim djelatnostima izvan opsega Dodatka I., a koje mogu imati značajne učinke na okoliš;

Odgovor:

Kao što je navedeno prethodnim izvješćem za zahvate iz Priloga II. i III. iz UPUO, a radi se o zahvatima odnosno djelatnostima izvan opsega Dodatka I. Konvencije, provodi se postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš u kojem se utvrđuje može li zahvat imati značajne utjecaje na okoliš i na temelju toga se odlučuje treba li se provesti PUO i/ili Glavna ocjena. Za zahvate za koje se ne provodi postupak ocjene o potrebi procjene, odnosno PUO, nije predviđena procedura sudjelovanja javnosti u postupku ishoda odobrenja odnosno dozvola. Međutim, sukladno Zakonu o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19 i 67/23) u postupku izdavanja lokacijske dozvole osobama koje su stranke u postupku (ali samo njima) omogućuje se uvid u idejni projekt zahvata, a sukladno Zakonu o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19 i 145/24) u postupku izdavanja građevinske dozvole omogućuje se strankama u postupku uvid u glavni projekt zahvata. Također se radi upoznavanja javnosti i zainteresirane javnosti građevinska dozvola objavljuje na elektroničkoj oglasnoj ploči u trajanju najmanje 30 dana za građevine razvrstane u 1. skupinu, a za građevine razvrstane u 2.a skupinu, osim o građevinskoj dozvoli, javnost i zainteresirana javnost se obavještava i o podnesenom zahtjevu za građevinsku dozvolu, sadržaju istog, podnesenim dokumentima i izdu postupku izdavanja građevinske dozvole anim potvrdama glavnog projekta.

(b) Mjere poduzete kako bi se osiguralo da zainteresirana javnost bude obaviještena rano tijekom postupka odlučivanja o okolišu na odgovarajući, pravodoban i djelotvoran način o pitanjima navedenim u stavku 2;

Odgovor:

Kao što je navedeno i u prethodnom izvješću UISJ propisuje da je nadležno tijelo odgovorno za točnost, pravovremenost, usporedivost te dostupnost informacija koje daje u pitanjima zaštite okoliša. Osim obveze objavljivanja na internetskim stranicama, informacije može dati i drugim načinima informiranja koji su primjereniji u konkretnom slučaju s obzirom na lokalnu zajednicu ili građanina pojedinca, a osobito javnim oglašavanjem u tisku, tj. u službenom glasilu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, oglašavanjem na panou za oglašavanje u pojedinom mjestu, oglašavanjem u sredstvima javnog informiranja, elektroničkim medijima, na odgovarajućim oglasnim pločama i sl. te izdavanjem pisanih materijala.

Primjenjuje se i čl. 8. UPUO koji govori da nadležno tijelo treba informirati javnost i zainteresiranu javnost o zahtjevu nositelja zahvata za procjenu utjecaja zahvata na okoliš nakon što utvrdi da zahtjev sadrži sve propisane podatke i dokaze i da studija sadrži sva poglavlja sukladno Prilogu IV. iz UPUO. Također je relevantan čl. 10 i čl.16. Uredbe o okolišnoj dozvoli koji obvezuje MZOZT da u postupku okolišne dozvole o zahtjevu operatera, odnosno u postupku po službenoj dužnosti informira javnost i zainteresiranu javnost sukladno UISJ.

Primjenjuje se ZZZP, kao i čl. 24. st. 1. i 4., čl. 39. st. 1. i 4., čl. 40. st. 3., čl. 42. st.4. i čl. 63.st. 4. Zakona o genetski modificiranim organizmima (NN 126/19, u daljnjem tekstu: ZGMO).

Vezano za odluke koje se odnose na ekološku mrežu, ZZZP je regulirano da nadležno ministarstvo, odnosno nadležno županijsko upravno tijelo, obavještuje javnost o zahtjevu nositelja zahvata i ishodu postupka Prethodne ocjene, postupka Glavne ocjene, odnosno postupka utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i odobrenja zahvata uz kompenzacijske uvjete, na svojoj internetskoj stranici.

Tako se u postupku Prethodne ocjene strategije, plana i programa za koji je propisana strateška procjena ili ocjena o potrebi strateške procjene, javnost obavještuje o ishodu postupka, objavom donesenog akta na internetskoj stranici tijela koje akt donosi. U postupku Glavne ocjene strategije, plana i programa (provodi se u sklopu strateške procjene utjecaja na okoliš), informiranje i sudjelovanje javnosti i

zainteresirane javnosti provodi se u sklopu javne rasprave o strateškoj studiji i nacrtu prijedloga plana ili programa.

U postupku Prethodne ocjene zahvata, o ishodu postupka nadležno tijelo izvješćuje javnost objavom donesenog akta na svojoj internetskoj stranici. U postupku Glavne ocjene zahvata, javnost će biti informirana o zahtjevu nositelja zahvata, provedbi javnog uvida i ishodu postupka Glavne ocjene zahvata.

U postupku utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uvjeta o zahtjevu nositelja zahvata javnost je obaviještena 30 dana, tijekom kojih je informacija o podnesenom zahtjevu objavljena na internetskoj stranici i tijekom kojih se prikupljaju pisana mišljenja, primjedbe i prijedlozi javnosti. O ishodu postupka javnost je obaviještena objavom donesenog akta na internetskoj stranici ministarstva koje provodi postupak.

U postupku proglašavanja zaštićenih područja, o prijedlogu za proglašavanje zaštićenog područja, javnost se izvješćuje na način da se omogući javni uvid u predloženi akt i stručnu podlogu s kartografskom dokumentacijom. Postupak javnog uvida za proglašenje nacionalnih parkova, parkova prirode, strogih rezervata i posebnih rezervata organizira i provodi nadležno ministarstvo, a postupak javnog uvida za ostala zaštićena područja (spomenik prirode, regionalni park, značajni krajobraz, park-šumu i spomenik parkovne arhitekture) organizira i provodi županijsko upravno tijelo/ upravno tijelo Grada Zagreba nadležno za poslove zaštite prirode. Javni uvid traje najmanje 30 dana. Predlagač akta o proglašavanju zaštićenog područja dužan je očitovati se o podnesenim primjedbama prilikom javnog uvida, a podnesene primjedbe i očitovanja postaju sastavni dio dokumentacije na kojoj se temelji prijedlog akta o proglašavanju.

Sukladno ZZP-u prijedlog plana upravljanja zaštićenim područjem/područjem ekološke mreže i prijedlog programa zaštite, njege i očuvanja šuma, javne ustanove dužne su staviti na uvid javnosti, sukladno posebnom propisu kojim se uređuje zaštita okoliša.

(c) Mjere poduzete kako bi se osiguralo da se vremenski rokovi za postupak sudjelovanja javnosti drže uvjeta iz stavka 3;

Odgovor:

I dalje je propisano da je minimalni rok 30 dana za sudjelovanje javnosti u postupku izrade zakona i provedbenih propisa te ostalih opće primjenjivih pravno obvezujućih pravila koji bi mogli imati značajan utjecaj na okoliš, kao i izradu njihovih izmjena i dopuna. To pravilo se ponavlja u relevantnim zakonskim i podzakonskim propisima.

Krajem 2023. godine i početkom 2024. godine doneseni su Zakon o instrumentima politike boljih propisa i Uredba o metodologiji i postupku provedbe instrumenata politike boljih propisa. Novim zakonodavnim okvirom dodatno se unaprjeđuju razvijeni standardi u području savjetovanja s javnošću te se pobliže razrađuje postupak savjetovanja s javnošću koji provode tijela državne uprave i drugi obveznici provedbe savjetovanja s javnošću pri izradi zakona i drugih propisa iz svoje nadležnosti.

(d) u pogledu stavka 4, mjere poduzete kako bi se osiguralo da postoji rano sudjelovanje javnosti;

Odgovor:

ZOZO (čl. 163.) propisuje da tijela javne vlasti moraju, u ranoj fazi postupanja kada su sve mogućnosti otvorene, putem javnih obavijesti, oglasa ili drugih odgovarajućih sredstava te elektroničkih medija obavijestiti javnost odnosno zainteresiranu javnost o nacrtima strateških dokumenata, propisa i posebnim propisima koji se provode sukladno ZOZO, a kao što je navedeno i u prethodnom izvješću. To propisuje i UPUO i Uredba o okolišnoj dozvoli.

Rano i učinkovito sudjelovanje javnosti odnosi se na postupak odobrenja projekta. U RH odobrenje projekta (*development consent*) odnosi se na izdavanje građevinske dozvole. Sukladno tome, postupak PUO sam po sebi pozicioniran je u ranoj fazi projekta (prije lokacijske dozvole ili drugog odobrenja sukladno posebnom propisu) čime se ostvaruje rano sudjelovanje javnosti. Nadalje, hrvatskim zakonodavstvom određena je obveza da projekt za koji se provodi PUO mora biti planiran dokumentima

prostornog uređenja. Temeljem propisa kojima se regulira prostorno uređenje i gradnja za prostorne planove svih razina obvezno je provođenje javnog uvida i javne rasprave te je omogućeno sudjelovanje javnosti u svim fazama.

(e) u pogledu stavka 5, mjere poduzete u cilju poticanja mogućih podnositelja zahtjeva na određivanje zainteresirane javnosti, na otpočinjanje razgovora i na pružanje informacija koje se odnose na ciljeve njihovog zahtjeva prije nego zatraže dopuštenje;

Odgovor:

Ne postoje mjere poticanja, međutim tijela u praksi obavještavaju javnost i to najčešće putem svojih internetskih stranica, tiskovina, radio postaja i na druge razne načine najavljujući projekte i zahvate o kojima se raspravlja odnosno namjeravaju donositi njihove odluke.

(f) u pogledu stavka 6, mjere poduzete kako bi se osiguralo da:

(i) Nadležna tijela daju zainteresiranoj javnosti sve informacije važne za odlučivanje navedeno u članku 6 koje su na raspolaganju za vrijeme postupka sudjelovanja javnosti;

(ii) Posebno, nadležna tijela daju zainteresiranoj javnosti informacije navedene u ovom stavku;

Odgovor:

Primjenjuje se čl. 163. ZOZO-a kojim se uređuje obavještanje javnosti i zainteresirane javnosti o pravu i načinu sudjelovanja u postupcima te rokovi koji se pritom primjenjuju, čl. 166. ZOZO-a kojim se uređuje sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti u posebnim postupcima kao i članci 5., 7., 9., 10. i 11. UISJ, te članak 16. Uredbe o okolišnoj dozvoli i čl. 13. UPUO.

(g) u pogledu stavka 7, mjere poduzete kako bi se osiguralo da postupci sudjelovanja javnosti pruže javnosti mogućnosti da dostave sve primjedbe, informacije, analize ili mišljenja koje smatra važnima za predloženu djelatnost;

Odgovor:

U sklopu središnjeg državnog portala e-Savjetovanja javnost može izravno unijeti komentare na tekst nacrtu zakona i drugog propisa za vrijeme trajanja savjetovanja. Obveza je tijela javne vlasti izraditi izvješće o savjetovanju i objaviti ga na istom portalu.

U postupcima PUO, OPUO, SPUO i Glavne ocjene javnost može tijekom informiranja i sudjelovanja dati komentare pisanim putem, a na javnoj raspravi i usmeno. Informacije o ovim postupcima objavljuju se na internetskim stranicama nadležnog tijela, i u dnevnom tisku, a može i drugim putem (npr. radio emisije, službeno glasilo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te na lokalno uobičajen način javnog priopćavanja najmanje osam dana prije početka javne rasprave). U postupcima okolišne dozvole javnost također može tijekom informiranja i sudjelovanja dati svoje pisane komentare, mišljenja, prijedloge, a na javnoj raspravi i usmeno, te dodatno komentare pisanim putem prilikom sudjelovanja uvida u nacrt odluke.

(h) u pogledu stavka 8, mjere poduzete kako bi se osiguralo da odluka uzima u obzir ishod sudjelovanja javnosti;

Odgovor:

ZOZO (čl. 162. – 166.) općenito propisuje prava i način sudjelovanja javnosti i zainteresirane javnosti tijekom izrade provedbenih propisa i/ili opće prihvaćenih pravno-obvezujućih normativnih instrumenata kao i u vezi sa strategijama i programima koji se odnose na okoliš, a kao što je to navedeno i u prethodnom izvješću. ZOZO također propisuje da se prijedlozi i mišljenja javnosti i rezultati prekograničnih konzultacija na nacrtu prijedloge strategija, plana i programa, odnosno o pojedinačnom zahvatu obavezno uzimaju u obzir kada se rade postupci SPUO i PUO (čl. 73., čl. 89.). ZZP (čl. 33.) propisuje način sudjelovanja javnosti u postupku Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu za zahvate i propisuje da se prilikom donošenja odluke u tim postupcima uzima u obzir mišljenje javnosti.

Relevantan je čl. 21. UISJ-a, kao i čl. 24. ZGMO-a. ZOZO propisuje da se prijedlozi mišljenja javnosti, kao i rezultati prekograničnih konzultacija uzimaju u obzir i u postupku okolišne dozvole (čl. 106).

U sklopu središnjeg državnog portala e-Savjetovanja svi komentari pristigli u javnom savjetovanju su vidljivi javnosti, kao i odgovori na komentare te izvješća o provedenim savjetovanjima. Sukladno ZPPI, po isteku roka za dostavu mišljenja i prijedloga tijelo javne vlasti dužno je izraditi i objaviti na središnjem državnom portalu e-Savjetovanja odnosno internetskoj stranici izvješće o savjetovanju s javnošću, koje sadrži zaprimljene prijedloge i primjedbe te očitovanja s razlozima za neprihvatanje pojedinih prijedloga i primjedbi. Izvješće o savjetovanju s javnošću nositelj izrade nacrtu obvezno dostavlja tijelu koje usvaja ili donosi propis, opći akt ili dokument.

Sukladno Zakonu o instrumentima politike boljih propisa, nakon provedenog postupka savjetovanja s javnošću, a prije upućivanja nacrtu prijedloga zakona i drugih propisa u proceduru, u skladu s Poslovníkom Vlade, stručni nositelj izrađuje i objavljuje na portalu e-Savjetovanja Izvješće o provedenom savjetovanju s javnošću, u skladu s odredbama zakona kojim se uređuje pravo na pristup informacijama. Sukladno Uredbi o metodologiji i postupku provedbe instrumenata politike boljih propisa, pri izradi izvješća o provedenom savjetovanju s javnošću stručni nositelj analizira svaki prijedlog i mišljenje zaprimljene u postupku savjetovanja. Prijedlog i mišljenje stručni nositelj prihvata, djelomično prihvata, ne prihvata ili prima na znanje, uz odgovarajuće obrazloženje.

(i) u pogledu stavka 9, mjere poduzete kako bi se osiguralo neposredno obavješćivanje javnosti o odluci u skladu s odgovarajućim postupcima;

Odgovor:

Kao što je to navedeno i u prethodnom izvješću na više mjesta je propisano na koji način javnost mora biti obavješćena o odluci nadležnog tijela i o razlozima na temelju kojih je odluka donesena, uključujući i podatke o postupku vezano za sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti.

MZOZT presude Upravnog suda (o nepoštivanju pravila o uključivanju javnosti u procese odlučivanja u pitanjima okoliša) redovito koristi u cilju poboljšavanja postupka PUO, kao i postupka izdavanja okolišne dozvole. S tim u vezi u Rješenjima o prihvatljivosti zahvata i rješenjima iz postupka okolišne dozvole pojedinačno se navodi zainteresirana javnost koja je dala primjedbe te je za sve primjedbe koje nisu prihvaćene dano obrazloženje. Rješenja su dostupna na internetskim stranicama MZOZT-a.

U postupku okolišne dozvole nacrt rješenja o okolišnoj dozvoli se prije donošenja daje na uvid javnosti u obveznom trajanju uvida od 15 dana, s pozivom javnosti da na njega daje primjedbe ili komentare koji se moraju uzeti u obzir. Tek nakon završetka uvida u nacrt dozvole može se donijeti rješenje o okolišnoj dozvoli, koje u obrazloženju obavezno sadrži odgovore na primjedbe s javne rasprave te odgovore na primjedbe na nacrt dozvole, ako ih je bilo. Također, rješenje o okolišnoj dozvoli može sadržavati i dodatne uvjete koji su određeni na temelju sudjelovanja javnosti, ako je njihovo donošenje bilo opravdano.

Izmjenama i dopunama UPUO iz 2017. propisano je da se prije donošenja rješenja objavljuje nacrt rješenja iz postupka procjene utjecaja na okoliš.

(j) u pogledu stavka 10., mjere poduzete kako bi se osiguralo da se, kada tijelo vlasti razmatra ili dopunjuje radne uvjete djelatnosti navedene u stavku 1, primjenjuju odredbe stavaka 2. do 9. kojima se čine potrebne promjene, i gdje je to prikladno;

Odgovor:

U popisima zahvata iz Priloga UPUO navedeno je kako se postupak PUO ili OPUO provodi i za sve izmjene i rekonstrukcije zahvata s popisa. S obzirom da se rekonstrukcija odnosno dogradnja smatra novim zahvatom procedura je istovjetna onoj za PUO, odnosno ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš.

U postupku izmjene i dopune uvjeta izdane okolišne dozvole koja se provodi po zahtjevu operatera radi značajne promjene u radu postrojenja sukladno ZOZO-u i Uredbi o okolišnoj dozvoli provodi se postupak istovjetan s postupkom ishoda nove okolišne dozvole. U postupku po službenoj dužnosti

razmatranja uvjeta okolišne dozvole te u postupku izmjene i dopune uvjeta okolišne dozvole, a za koje nadležno tijelo (MZOZT) ocijeni da se ne radi o značajnim promjenama u radu, o zahtjevu operatera te u postupku po službenoj dužnosti informira se javnost o zahtjevu te se daju sve relevantne informacije sukladno Uredbi o okolišnoj dozvoli te se sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti provodi uvidom u nacrt dozvole u obveznom trajanju od 30 dana (čl. 16.). Primjenjuje se i čl. 36., st. 3. ZGMO-a.

(k) u pogledu stavka 11., mjere poduzete u cilju primjene odredbi članka 6. na odluke o tome treba li dopustiti namjerno oslobađanje genetski izmijenjenih organizama u okoliš.

Odgovor:

Tijela državne uprave u svojim postupcima za izdavanje odobrenja imaju obvezu omogućiti pristup javnosti informacijama iz prijave, sadržaju tehničke dokumentacije i provedenim procjenama rizika kao i u obrazloženjima svojih rješenja o odobrenju unijeti očitovanje o primjedbama i mišljenju javnosti. (članak 24. stavka 1. i 4. i članka 39. stavka 1. i 4. ZGMO). U slučaju bilo kakvih modifikacija, novih podataka i neplaniranih promjena u namjernom uvođenju u okoliš koje bi mogle štetno utjecati na bioraznolikost, okoliš ili zdravlje ljudi, tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite okoliša i prirode obvezno je nakon obavljene procjene rizika obavijestiti javnost sukladno članku 40. stavku 3. ZGMO. U slučaju neplaniranog širenja GMO-a u okoliš, tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite okoliša i prirode obvezno je o događaju te o pripremi i provedbi programa uklanjanja posljedica nekontroliranog širenja GMO-a u okolišu, izvijestiti VRH i javnost sukladno članku 42. stavku 4. ZGMO. Sukladno članku 63. stavku 4. ZGMO, dopunjene informacije o ograničavanju ili zabrani uzgoja pojedinih GMO-a i/ili grupa GMO-a također moraju biti dostupne javnosti. Hrvatska nije ratificirala GMO amandman na Aarhušku konvenciju međutim, odredbe Aarhuške konvencije o pristupu informacijama i sudjelovanju javnosti integrirane su u cijelosti u ZGMO kao i u ostale propise.

Opišite sve prepreke na koje ste naišli tijekom provedbe bilo kojeg od stavaka članka 6.

Odgovor:

Komentar ispred Zelenog foruma.

Primijećen je povećan interes javnosti za sudjelovanje u javnim raspravama prilikom donošenja prostornih planova na lokalnoj razini. Međutim, postojeći zakonodavni okvir ne pruža mogućnost utjecanja na usvojene prostorne planove što izaziva nezadovoljstvo javnosti.

Građanima je Zakonom o prostornom uređenju omogućeno sudjelovanje u javnoj raspravi, iznošenje primjedbi i komentara, ali u slučaju da njihove primjedbe na plan nisu usvojene, sve do povrede njihovih prava i interesa pojedinačnom odlukom koja se temelji na tom prostornom planu, građani nemaju mogućnost podnošenja redovnog ni izvanrednog pravnog lijeka protiv usvojenog plana. Potonje znači da ne postoji pravni lijek koji bi omogućio da se primjedbe javnosti na prostorni plan koje tijelo lokalne ili regionalne samouprave nije prihvatilo, upute drugom tijelu koje bi na taj način obavljalo nadzor nad tijelima nadležnima za donošenje prostornih planova.

Vrlo često PUO postupci traju više od godinu dana, a Rješenje se objavljuje pod istom godinom kada je podnesen Zahtjev za PUO. Zbog toga je javnosti često uskraćen pristup sudu jer ne vide na vrijeme informaciju o donesenom Rješenju. U takvim dugotrajnim postupcima se niti dopunjene Studije utjecaja na okoliš ne stavljaju na uvid zajedno s Rješenjem. Prijedlog Zelenog foruma je da se dopunjene Studije utjecaja na okoliš i izvješće s javne rasprave objave prije objave Rješenja, a ukoliko postupci traju dulje od zakonom predviđenih rokova da se kao nova obavijest u tekućoj godini stavi obavijest i poveznica na cjelokupni PUO postupak. Također, što se tiče formata izvješća s javne rasprave prijedlog Zelenog foruma je da se koristi tablični format poput onih u prostornom planiranju.

Uočeno je da se mišljenja, primjedbe i komentari javnosti često odbacuju s nedovoljnim obrazloženjem od strane nadležnih tijela.

Uzevši u obzir cjelokupnu statistiku kad su u pitanju PUO i OPUO postupci u kojima se uključuje javnost, većina postupaka završava pozitivnom odlukom nadležnog tijela da je postupak prihvatljiv za okoliš te javnost može biti zadovoljna ukoliko primjedbe i komentari dani u tijeku javne rasprave

rezultiraju uvođenjem i/ili pooštavanjem predloženih mjera zaštite okoliša i programa praćenja stanja okoliša.

Analiza SEAS <https://sunce-st.org/vijesti/rezultati-analize-seas-projekta/>

Ukazuje se da vrlo često PUO postupci traju više od godinu dana, međutim Rješenje se objavljuje u istoj godini kada je podnesen Zahtjev za PUO. Zbog toga je javnosti često uskraćen pristup sudu jer ne vide na vrijeme informaciju o donesenom Rješenju. Ponavljamo da se u takvim dugotrajnim postupcima niti dopunjene Studije utjecaja na okoliš ne stavljaju na uvid zajedno s Rješenjem. Prijedlog Zelenog foruma je da se dopunjene Studije utjecaja na okoliš i izvješće s javne rasprave objave prije objave Rješenja, a ukoliko postupci traju dulje od zakonom predviđenih rokova da se kao nova obavijest u tekućoj godini stavi obavijest i poveznica na cjelokupni PUO postupak. Također, što se tiče formata izvješća s javne rasprave prijedlog Zelenog foruma je da se koristi tablični format poput onih u prostornom planiranju.

Navedite dodatne informacije o praktičnoj primjeni odredbi o sudjelovanju javnosti u odlučivanju u određenim djelatnostima iz članka 6., npr. postoje li statistike ili druge informacije o sudjelovanju javnosti u odlučivanju o određenim djelatnostima ili odlukama da se ne primjenjuju odredbe ovog članka na predložene djelatnosti u svrhe nacionalne obrane.

Odgovor: /

Navedite važne adrese web stranica, ako su dostupne:

Članak 7.

Navedite odgovarajuće praktične i/ili druge odredbe za sudjelovanje javnosti tijekom izrade planova i programa koji se odnose na okoliš. Opišite prenošenje važnih definicija iz članka 2 i uvjeta nediskriminacije iz članka 3, stavka 9.

Odgovor:

Važne definicije iz čl. 2. i uvjeti nediskriminacije iz čl. 3., stavka 9. navedeni su u odgovoru za čl. 4.

Relevantni su i čl. 8. st. 7, čl. 10. st.1., čl. 23, čl. 27. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17), te čl. 15. ZZZ-a. Primjenjuje se i ZZP, članci 5.,125., 138., 140.i 199. ZOV čl. 5. st. 8. i čl. 39.

U postupcima SPUO javnost sudjeluje u postupku određivanja sadržaja strateške studije te se o tome informira javnost. Svrha je da se u najranijoj fazi raspravi s javnošću pitanja bitna za postupak strateške procjene.

Objasnite kakve mogućnosti postoje za sudjelovanje javnosti u izradi politika koje se odnose na okoliš.

Odgovor:

Primjenjuje se ZOZO, članci 17. i 164. i 165., te UISJ. Javnost ima pravo iznijeti svoje mišljenje, primjedbe i prijedloge i na nacрте strategija, prijedloga planova i programa koji se odnose na okoliš a za koje ZOZO-om nije određena obveza strateške procjene.

Tijela javne vlasti osnivaju i radne skupine za izradu određenih strateških i planskih dokumenata i savjetodavna tijela radi davanja mišljenja na dokumente. Postoji praksa da u tim tijelima budu zastupljeni predstavnici poslovnog i civilnog sektora i predstavnici znanstvenih institucija. Ured za zakonodavstvo VRH, putem internetske stranice vodi bazu savjetodavnih tijela u kojoj je moguće pretraživati savjetodavna tijela državnih institucija prema osobama te institucijama/organizacijama iz kojih dolaze: <https://savjetovanja.gov.hr/baza-savjetodavnih-tijela/1118>.

Opišite sve prepreke na koje ste naišli tijekom provedbe bilo kojeg od stavaka članka 7.

Odgovor:

Komentar ispred Zelenog foruma.

Zeleni forum smatra kako je veliki problem što po završetu SPUO postupka ne postoji mogućnost pravnog lijeka. Naime SPUO postupak ne završava rješenjem odnosno odluka o SPUO nije upravni akt. Uočeno je da u pojedinim slučajevima postoje nejasnoće vezano za početak i završetak rada radnih skupina, koje se osnivaju na lokalnoj ili nacionalnoj razini radi izrade propisa.

Navedite dodatne informacije o praktičnoj primjeni odredbi o sudjelovanju javnosti u odlučivanju u određenim djelatnostima iz članka 7.

Odgovor:

Grad Zagreb iz svoje nadležnosti informacije o pokretanju SPUO, PUO i zahtjevima za okolišnu dozvolu redovito objavljuje na službenim internetskim stranicama, na oglasnoj ploči u predvorju zgrade Gradske uprave i na oglasnoj ploči gradske četvrti na čijoj lokaciji se zahvat nalazi, u Službenom glasniku Grada Zagreba, u dnevnim novinama najmanje 8 dana prije početka javne rasprave i javnog uvida.

Javna izlaganja redovito se održavaju na području gradske četvrti na čijoj lokaciji se nalazi zahvat. Na izlaganja se pisanim putem pozivaju predstavnici: nositelja zahvata, ovlaštenika koji je izradio dokumentaciju, Vijeća gradske četvrti na čijoj lokaciji se nalazi zahvat te ostalih gradskih ureda i službi, ovisno o karakteristikama zahvata. Javna izlaganja organiziraju se u poslijepodnevnim i večernjim satima. Javnost i zainteresirana javnost ima mogućnost davati svoja mišljenja, prijedloge i primjedbe tijekom javne rasprave na način objavljen u obavijesti o javnoj raspravi (putem telefona, faksa, e-pošte).

Županije informacije o pokretanju SPUO, OPUO iz svoje nadležnosti redovito objavljuju na službenim internetskim stranicama, na oglasnoj ploči u „Županijskom glasniku“ i dnevnom tisku najmanje 8 dana prije početka javne rasprave i javnog uvida. Jednako tako i zahtjevi za okolišnu dozvolu te provedeni postupci Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu redovito se objavljuju na službenim internetskim stranicama (npr. Osječko-baranjske županija, Primorsko-gorska županija).

Navedite važne adrese web stranica, ako su dostupne:

Odgovor:

<https://mzozt.gov.hr/>

<https://savjetovanja.gov.hr/baza-savjetodavnih-tijela/1118>

<https://www.zagrebacka-zupanija.hr/javne-rasprave/>

<https://www.obz.hr/index.php/oglasnik/zastita-okolisa-javne-rasprave-i-uvidi>

<https://www.obz.hr/index.php/savjetovanje-s-zainteresiranom-javnoscu-obz>

<https://www.obz.hr/index.php/oglasnik/zastita-okolisa-javne-rasprave-i-uvidi/9-explore/2255-2024-prethodna-ocjena-em>

<https://www.obz.hr/index.php/oglasnik/zastita-okolisa-javne-rasprave-i-uvidi/9-explore/2254-okolisna-dozvola-2023>

Članak 8.

Opišite kakvi se naponi ulažu u promicanje djelotvornog sudjelovanja javnosti dok tijela vlasti izrađuju provedbene propise i ostala opće primjenjiva pravno obvezujuća pravila koja bi mogla imati značajan utjecaj na okoliš. Do odgovarajuće razine opišite prenošenje važnih definicija iz članka 2 i uvjeta nediskriminacije iz članka 3, stavka 9.

Odgovor:

U članku 6. ovog Izvješća već je opisano kako je člankom 11. ZPPI-ja propisano da tijela državne uprave, druga državna tijela, jedinice lokalne (područne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima moraju provoditi savjetovanje s javnošću pri donošenju zakona i podzakonskih propisa, a pri donošenju općih akata te strateških ili planskih dokumenata ako se njima utječe na interese građana i pravnih osoba.

Važne definicije iz čl. 2. i uvjeti nediskriminacije iz čl. 3., stavka 9. navedeni su u odgovoru za čl. 4.

Mišljenja, primjedbe i prijedloge mogu dati svi građani bez razlike, sukladno ustavnom principu jednakopravnosti građana iz čl. 14. Ustava RH. Dopunom Poslovnika Vlade RH iz 2012. (NN 154/11, 121/12, 7/13, 61/15, 99/16, 57/17, 87/19, 88/20 i 68/24) u čl. 30. st. 4. propisana je obavezna dostava izvješća o provedenom savjetovanju uz nacрте prijedloga zakona, drugih propisa i akata, kada je savjetovanje s javnošću provedeno u skladu s posebnim propisom.

Člankom 27. Zakona o instrumentima politike boljih propisa propisano je da se uz prijedlog zakona koji Vlada predlaže na donošenje Hrvatskome saboru dostavlja Izvješće o provedenom savjetovanju s javnošću te da se uz prijedlog drugih propisa koji se predlažu Vladi na donošenje dostavlja Izvješće o provedenom savjetovanju s javnošću.

Opišite sve prepreke na koje ste naišli tijekom provedbe bilo kojeg od stavaka članka 8.

Odgovor: /

Navedite dodatne informacije o praktičnoj primjeni odredbi o sudjelovanju javnosti na području pokrivenom člankom 8.

Odgovor: /

Navedite važne adrese web stranica, ako su dostupne:

<https://savjetovanja.gov.hr/>

Članak 9.

Navedite zakonske, regulatorne i ostale mjere kojima se provode odredbe o pristupu pravosuđu iz članka 9.

Objasnite kako je proveden svaki stavak članka 9. Opišite prenošenje važnih definicija iz članka 2 i uvjeta nediskriminacije iz članka 3, stavka 9.

Odgovor:

Primjenjuju se članci 3., 14., 15., 16., 18., 19., 26. i 29. Ustava te članak 8. ZPPI.

Temeljem čl. 3. Ustava, očuvanje prirode i čovjekova okoliša te vladavina prava predstavljaju jedne od najviših vrednota ustavnog poretka RH. Svatko u RH ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama i svi su pred zakonom jednaki (čl. 14. Ustava).

U RH jamči se ravnopravnost pripadnicima svih nacionalnih manjina, a slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje. Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju (čl. 15. st. 1. i 16. Ustava).

Ustavom se jamči pravo na žalbu protiv pojedinačnih pravnih akata donesenih u postupku prvog stupnja pred sudom ili drugim ovlaštenim tijelom. Pravo na žalbu može biti iznimno isključeno u slučajevima određenima zakonom ako je osigurana druga pravna zaštita (čl. 18. Ustava).

Pojedinačni akti državne uprave i tijela koja imaju javne ovlasti moraju biti utemeljeni na zakonu. Zajamčuje se sudska kontrola zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imaju javne

ovlasti (čl. 19. Ustava). Svi su državljani RH i stranci jednaki pred sudovima i drugim državnim i inim tijelima koja imaju javne ovlasti (čl. 26. Ustava).

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela (čl. 29. st. 1. Ustava).

Pravo na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija prema čl. 8. ZPPI, pripada svim korisnicima na jednak način i pod jednakim uvjetima. Korisnici su ravnopravni u njegovu ostvarivanju. Tijela javne vlasti ne smiju staviti korisnike u neravnopravan položaj, a osobito na način da se pojedinim korisnicima informacija pruža prije nego ostalima ili na način kojim im se posebno pogoduje.

U čl. 4. u točki 58. ZOZO-a određeno je značenje pojma „prava na pristup pravosuđu“. To je pravo na izjavljivanje žalbe nadležnom tijelu, odnosno pravo na podnošenje tužbe nadležnom sudu, koje se ovim Zakonom, uz propisane uvjete, utvrđuje osobama – građanima, drugim fizičkim te pravnim osobama, njihovim skupinama, udrugama i organizacijama radi ostvarivanja prava na zdrav život i održiv okoliš i u svrhu zaštite okoliša i pojedinih sastavnica okoliša i zaštite od štetnog utjecaja opterećenja.

Načelo prava na pristup pravosuđu propisano je čl. 19. st. 1. i 2. te čl. 154. do 172. ZOZO-a i čl. 25. i 26. ZPPI-a.

Odredbu o pristupu pravosuđu sadrži i ZUP, kojim je u čl. 12. propisano da se protiv drugostupanjske odluke, odnosno protiv prvostupanjske odluke javnopravnog tijela protiv koje nije dopuštena žalba može pokrenuti upravni spor. Protiv upravnog ugovora ili drugog postupanja javnopravnog tijela ili pružatelja javnih usluga stranka ima pravo na prigovor o kojem se odlučuje rješenjem u skladu s odredbom članka 122. ZUP-a. Protiv rješenja o prigovoru stranka ima pravo na pravnu zaštitu u vidu žalbe odnosno prava na podnošenje tužbe nadležnom upravnom sudu. Također, ZUP propisuje pravnu zaštitu i u slučaju tzv. „šutnje administracije“ dakle u slučaju kada javnopravno tijelo ne riješi odnosno ne postupi po zahtjevu stranke u propisanom roku.

Odredbe o pristupu pravosuđu sadržane su i u Zakonu o upravnim sporovima (NN 36/24, u daljnjem tekstu: ZUS) kojemu je cilj osigurati zakonitost i sudsku zaštitu prava i pravnih interesa fizičkih i pravnih osoba i drugih stranaka povrijeđenih pojedinačnim odlukama ili postupanjem javnopravnih tijela.

Upravne sporove rješavaju četiri upravna suda (Osijek, Rijeka, Split i Zagreb) te Visoki upravni sud RH. Tužbom se, prema odredbama čl. 38. ZUS-a, može zahtijevati: 1. poništavanje ili oglašavanje ništavom pojedinačne odluke, 2. donošenje pojedinačne odluke koja nije donesena u propisanom roku, 3. postupanje koje je tuženik sukladno propisima ili pojedinačnoj odluci obvezan izvršiti, 4. oglašavanje ništetnim upravnog ugovora ili izvršavanje obveze iz upravnog ugovora. U slučaju iz točaka 1. i 2., tužbom se može zahtijevati da sud odluči o pravu, obvezi ili pravnom interesu stranke. Uz glavni zahtjev tužbom se može zahtijevati povrat stvari i naknada štete koju je počinio tuženik. Spor se može pokrenuti nakon što je iscrpljena svaka druga zakonom propisana pravna zaštita.

Stranke u sporu su tužitelj, tuženik i zainteresirana osoba. Tužitelj je fizička ili pravna osoba koja smatra da su joj prava i pravni interesi povrijeđeni pojedinačnom odlukom, postupanjem javnopravnog tijela odnosno propuštanjem donošenja pojedinačne odluke ili postupanja javnopravnog tijela u zakonom propisanom roku ili sklapanjem, raskidom ili izvršavanjem upravnog ugovora. Tužitelj može biti osoba koja nema pravne osobnosti ili skupina osoba ako su pojedinačnom odlukom ili postupanjem javnopravnog tijela povrijeđena njihova prava i pravni interesi. Zainteresirana osoba je svaka osoba kojoj bi poništavanje, izmjena ili donošenje pojedinačne odluke, postupanje ili propuštanje postupanja javnopravnog tijela odnosno sklapanje, raskid ili izvršavanje upravnog ugovora povrijedilo njezino pravo ili pravni interes.

Troškove spora čine opravdani izdaci učinjeni u tijeku ili u povodu spora. Vrijednost predmeta spora smatra se neprocjenjivom. Troškovi spora obuhvaćaju i nagradu za rad odvjetnika i drugih osoba koje imaju pravo na zakonom propisanu naknadu. Svaka stranka prethodno sama podmiruje troškove koje je prouzročila svojim radnjama, osim ako zakonom nije drukčije propisano. Troškovi proizašli iz poduzimanja radnji po službenoj dužnosti suda predujmaju se iz sredstava suda.

Stranka koja izgubi spor u cijelosti snosi sve troškove spora, ako zakonom nije drukčije propisano. Ako stranka djelomično uspije u sporu, sud može, s obzirom na postignuti uspjeh, odrediti da svaka stranka snosi svoje troškove ili da se troškovi raspodijele razmjerno uspjehu u sporu. Stranka koja je povukla

tužbu, žalbu ili drugi prijedlog koji je prouzročio troškove drugim strankama snosi troškove i tim strankama.

O naknadi troškova odlučuje sud na zahtjev stranke. Stranka je dužna u zahtjevu navesti troškove za koje traži naknadu, a zahtjev za naknadu troškova postaviti najkasnije do zaključenja rasprave. Ako je odluka donesena bez rasprave, stranka je dužna zahtjev za naknadu troškova postaviti u roku od 15 dana od dostave odluke kojom je spor okončan. O troškovima spora sud može odlučiti zajedno s odlukom o glavnoj stvari ili posebnim rješenjem u roku od 15 dana od dana objave presude. Protiv navedenog rješenja žalba je dopuštena.

Postupak ocjene zakonitosti općeg akta Visoki upravni sud pokreće na zahtjev fizičke ili pravne osobe ili skupine osoba povezanih zajedničkim interesom koji smatraju da su im općim aktom povrijeđena njihova prava ili pravni interes. Postupak ocjene zakonitosti općeg akta Visoki upravni sud može pokrenuti po službenoj dužnosti, na temelju obavijesti fizičkih ili pravnih osoba, prijedloga pučkog ili posebnog pravobranitelja ili na zahtjev suda.

Odredbe o pristupu pravosuđu iz čl. 9. Aarhuške konvencije sadržane su i u pojedinim odredbama zakona RH, kako će to niže biti navedeno u odgovorima na pojedina pitanja, no kada bi određena odredba Konvencije bila u suprotnosti s određenim pravnim propisom RH, suci bi bili dužni izravno primijeniti odredbu Konvencije, budući da je ona po pravnoj snazi iznad zakona. Naime, međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni čine dio unutarnjeg pravnog poretka RH, a po pravnoj su snazi iznad zakona (čl. 141. Ustava).

Također, i posebno, opišite:

(a) u pogledu stavka 1, mjere poduzete kako bi se osiguralo da:

(i) svaka osoba koja smatra kako se njegovim ili njezinim zahtjevom za informacijom prema članku 4 nije postupalo sukladno odredbama toga članka ima pristup postupku ocjene pred sudom ili nekim drugim neovisnim i nepristranim zakonski utemeljenim tijelom;

Odgovor:

Svaka osoba (građanin i druga fizička te pravna osoba, njihove skupine, udruge i organizacije) koja smatra da je njezin zahtjev za informacijom u pitanjima zaštite okoliša zanemaren, neosnovano odbijen, bilo djelomično ili u cijelosti, ili ako na njega nije odgovoreno na odgovarajući način, ima pravo na zaštitu svojih prava sukladno posebnom propisu o pravu na pristup informacijama (čl. 19. st. 1. ZOZO-a).

Tijelo javne vlasti može rješenjem odbiti zahtjev za davanjem informacije o okolišu u slučajevima koje navodi čl. 158. st. 1. i 3. ZOZO-a. Protiv rješenja koje je izdalo nadležno upravno tijelo, odnosno Ministarstvo može se izjaviti žalba Povjereniku za informiranje u roku od 15 dana od dana dostave rješenja, sukladno čl. 25. st. 1. ZPPI (čl. 158. st. 6. ZOZO-a).

U skladu s čl. 25. ZPPI-a, žalba se može izjaviti i kad tijelo javne vlasti, u propisanom roku, ne odluči o zahtjevu ili prigovore podnositelja. Povjerenik je dužan rješenje o žalbi donijeti i dostaviti stranki, putem prvostupanjskog tijela, najkasnije u roku od 60 dana od dana predaje uredne žalbe, ako se ne radi o iznimnim slučajevima koji se navode u čl. 25. st. 5. i 6. ZPPI-a. Kad utvrdi da je žalba osnovana, Povjerenik će rješenjem naložiti tijelu javne vlasti da korisniku omogući pristup traženoj informaciji, odnosno da odluči o zahtjevu korisnika te odrediti primjeren rok u kojem je dužno to učiniti.

Člankom 25.a ZPPI-a propisana je obveznost izvršenja rješenja Povjerenika, odnosno pravomoćna rješenja Povjerenika kojima se omogućava pristup informacijama i rješenja kojima se tijelu javne vlasti nalaže rješavanje zahtjeva za pristup informacijama su obvezujuća i izvršna. Izvršenje rješenja provodi Povjerenik donošenjem rješenja o izvršenju koje se osigurava izricanjem novčane kazne odgovornoj osobi tijela javne vlasti koja se izvršava obustavom od plaće odgovornoj osobi.

Prema čl. 26. st. 1. ZPPI-a protiv rješenja Povjerenika žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor (čl. 26. ZPPI-a) pred Visokim upravnim sudom RH koji mora donijeti odluku o tužbi u roku od 90 dana. Tužba ima odgovodni učinak ako je rješenjem omogućen pristup informaciji.

Upravni spor protiv rješenja Povjerenika može pokrenuti i tijelo javne vlasti koje je donijelo prvostupanjsko rješenje. S obzirom da je postupak kojim se odbija zahtjev za davanjem informacije upravni postupak, u ovim postupcima je pravo na pristup sudu osigurano i primjenom odredbi ZUP-a kao općeg postupovnog zakona koji se u skladu s odredbom članka 3. stavak 1. ZUP-a primjenjuje na postupanje u svim upravnim stvarima.

(ii) u okolnostima gdje je omogućena sudska ocjena ta osoba također ima pristup zakonom utvrđenom brzom, besplatnom ili jeftinom postupku razmatranja od strane tijela vlasti ili ocjene od strane nekog neovisnog i nepristranog tijela osim suda;

Odgovor:

U postupcima PUO, OPUO, Prethodne i Glavne ocjene koji se provode, pored ostalog, sukladno ZOZO, ZZP i ZUP, osporavanje rješenja moguće je kod Upravnog suda ili MZOZT (kada županija provodi postupak). Također tijekom cijelog trajanja postupaka, javnosti je omogućen pristup informacijama, odnosno sudjelovanje u postupcima. Osim toga, objavom nacrt rješenja iz postupka PUO, prije njegovog donošenja, javnost je informirana o sadržaju predmetnog rješenja.

(iii) Konačne odluke prema ovom stavku su obvezujuće za tijelo vlasti koje posjeduje informaciju, a razloge treba navesti pisanim putem, barem tamo gdje je pristup informacijama odbijen;

Odgovor:

Prema čl. 10. ZUS-a pravomoćna presuda suda obvezna je za stranke u upravnom sporu i njihove pravne sljednike. Pravomoćna presuda suda kojom se odlučuje o zakonitosti općeg akta obvezna je za sve. Prema čl. 15. st. 2. tuženik je vezan pravnim shvaćanjem i primjedbama suda. Nadalje, primjenjuje se ZPPI članak 23., 24., 25., 25a i 26.

Što se tiče razloga koji moraju biti navedeni pisanim putem – primjenjuju se sljedeći članci ZUS-a čl. 119. sadržaj presude i 12. dostava presude, te čl. 12. st. 5. koji se odnosi na rješenje (sadržaj rješenja). Nadalje, primjenjuje se članak 97. i 98. ZUP-a.

(b) Mjere poduzete kako bi se osiguralo da u okviru nacionalnog zakonodavstva, pripadnici zainteresirane javnosti koji udovoljavaju mjerilima navedenim u stavku 2. imaju pristup postupku ocjene pred sudom i/ili nekim drugim zakonski utemeljenim neovisnim i nepristranim tijelom, kako bi osporili materijalnu i proceduralnu zakonitost neke odluke, čina ili propusta u ovisnosti od odredbi iz članka 6;

Odgovor:

Primjenjuju se čl. 167. i 168. ZOZO-a kako slijedi. Da ima vjerojatan pravni interes u postupcima uređenim ZOZO-om u kojima je predviđeno sudjelovanje zainteresirane javnosti, smatrat će se svaka fizička i pravna osoba koja zbog lokacije zahvata i/ili zbog prirode i utjecaja zahvata ili koja je pogođena ili će vjerojatno biti pogođena štetom u okolišu može, u skladu sa zakonom, dokazati da joj je narušeno pravo. Podrazumijeva se da ima dovoljan (vjerojatan) pravni interes u postupcima uređenim ZOZO-om u kojima je predviđeno sudjelovanje zainteresirane javnosti pod uvjetima navedenim u čl. 167. st. 2. i udruga civilnog društva koja djeluje na području zaštite okoliša.

Osobe koje su u svojstvu zainteresirane javnosti sudjelovale u postupcima uređenim ZOZO-om imaju pravo osporavati odgovarajući upravni akt tijela javne vlasti, za koji je ZOZO-om, odnosno posebnim zakonom predviđena mogućnost podnošenja žalbe odnosno tužbe te izjaviti žalbu ministarstvu nadležnom za zaštitu okoliša, odnosno podnijeti tužbu nadležnom sudu u skladu sa ZOZO-om i ZUS-om, a radi osporavanja zakonitosti akata, radnji ili propusta.

Udruga civilnog društva iz članka 167. stavka 2. ZOZO-a ima pravo osporavati odgovarajući upravni akt tijela javne vlasti, za koji je ovim Zakonom, odnosno posebnim zakonom predviđena mogućnost podnošenja žalbe odnosno tužbe, te izjaviti žalbu Ministarstvu nadležnom za zaštitu okoliša, odnosno podnijeti tužbu nadležnom sudu u skladu sa ZOZO-om i posebnim zakonom, a radi osporavanja zakonitosti akata, radnji ili propusta.

O odgovarajućem upravnom aktu tijela javne vlasti i pravu na izjavljivanje žalbe ministarstvu nadležnom za zaštitu okoliša, odnosno podnošenje tužbe nadležnom sudu, osobe u svojstvu zainteresirane javnosti bit će obaviještene dostavom toga akta, ako su podaci o osobi poznati tijelu javne vlasti, odnosno putem javne obavijesti ili na drugi primjeren način sukladno uredbi iz čl. 160. st. 2. ZOZO-a.

Stranka u upravnom postupku je fizička ili pravna osoba na zahtjev koje je pokrenut postupak, protiv koje se vodi postupak ili koja radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa ima pravo sudjelovati u postupku. U skladu s odredbom čl. 53. ZUP-a ako u tijeku postupka osoba koja do tada nije sudjelovala u postupku traži da joj se prizna svojstvo stranke u tom postupku, službena osoba ispitat će njezino pravo da kao stranka sudjeluje u postupku i o tome donijeti rješenje. Žalba protiv tog rješenja ne zaustavlja tijek postupka.

Čl. 84. ZUP-a propisano je da stranke i druge osobe koje dokažu pravni interes imaju pravo obavijestiti se o tijeku postupka i razgledati spis predmeta. O odbijanju zahtjeva za razgledavanje i umnožavanje spisa donosi se rješenje.

ZUS široko definira tko sve može biti stranka u sporu. Tužitelj je fizička ili pravna osoba koja smatra da su joj prava i pravni interesi povrijeđeni pojedinačnom odlukom, postupanjem javnopravnog tijela, odnosno propuštanjem donošenja pojedinačne odluke ili postupanja javnopravnog tijela u zakonom propisanom roku ili sklapanjem, raskidom ili izvršavanjem upravnog ugovora. Tužitelj može biti osoba koja nema pravne osobnosti ili skupina osoba ako su pojedinačnom odlukom ili postupanjem javnopravnog tijela povrijeđena njihova prava i pravni interesi. Tužitelj može biti javnopravno tijelo koje je sudjelovalo ili je trebalo sudjelovati u donošenju odluke, postupanju ili sklapanju upravnog ugovora. Tužitelj može biti i državno tijelo ovlašteno zakonom, a zainteresirana osoba je svaka osoba kojoj bi poništavanje, izmjena ili donošenje pojedinačne odluke, postupanje ili propuštanje postupanja javnopravnog tijela, odnosno sklapanje, raskid ili izvršavanje upravnog ugovora povrijedilo njezino pravo ili pravni interes. Zainteresirana osoba je i javnopravno tijelo koje smatra da sudska odluka može imati učinak na prava i pravne interese koje to javnopravno tijelo štiti na temelju zakona. Sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke pozvati zainteresiranu osobu da sudjeluje u sporu. Zainteresirana osoba može se uključiti u spor u svakom trenutku. Sud će bez odgode obavijestiti sve stranke o uključivanju zainteresirane osobe u spor.

(c) u pogledu stavka 3., mjere poduzete kako bi se osiguralo da tamo gdje udovoljavaju mjerilima, ako ih ima, utvrđenima domaćim zakonodavstvom, pripadnici javnosti imaju pristup administrativnim ili sudbenim postupcima kojima se osporavaju djela i propusti privatnih osoba i tijela vlasti koji su u suprotnosti s odredbama domaćeg zakonodavstva koje se odnosi na okoliš;

Odgovor:

Primjenjuje se čl. 169. ZOZO-a kako slijedi. Fizička i pravna osoba koja ispunjava uvjete vezane uz pravni interes i smatra da je odlukom, radnjom i propustom tijela javne vlasti ili djelovanjem ili propuštanjem djelovanja fizičke ili pravne osobe (primjerice: operatera, onečišćivača) u pitanjima zaštite okoliša povrijeđen ZOZO, odnosno posebni zakon kojim je uređena zaštita pojedine sastavnice okoliša ili zaštita od utjecaja opterećenja te propisi doneseni na temelju tih zakona, imaju pravo, pred nadležnim sudom sukladno ovom Zakonu i posebnim propisima osporavati zakonitost donesene odluke, radnje i propusta u vezi sa zaštitom okoliša te osporavati zakonitost djelovanja ili propuštanja djelovanja u pitanjima zaštite okoliša.

Zahtjev mora biti podnesen u propisanom obliku sukladno ZUS-u, u roku od 30 dana od dana dostave strankama, odnosno dana objave na internetskim stranicama tijela koje je donijelo odluku koja se osporava, odnosno od dana proteka roka za izvršenje radnje odnosno donošenje odluke. U zahtjevu mora biti navedeno i obrazloženo u čemu je sadržana odnosno na što se odnosi povreda propisa. Zahtjev mora biti potkrijepljen odgovarajućim dokazima.

U skladu s odredbom čl. 156. ZUP-a osoba koja smatra da joj je drugim postupanjem javnopravnog tijela iz područja upravnog prava, o kojem se ne donosi rješenje, povrijeđeno pravo, obveza ili pravni interes, može izjaviti prigovor sve dok takvo postupanje traje ili traju njegove posljedice. Odredbama čl. 157. i 158. ZUP-a propisana je zaštita od postupanja pružatelja javnih usluga. Pod postupanjem

pružatelja javnih usluga smatra se poduzimanje ili propuštanje radnji pružatelja javnih usluga koje imaju učinak na prava, obveze ili pravne interese fizičkih i pravnih osoba, a o kojima se ne rješava u upravnom postupku. Ako korisnik javnih usluga smatra da su postupanjem pružatelja javnih usluga povrijeđena njegova prava ili pravni interesi, može izjaviti i prigovor radi zaštite svojih prava, odnosno pravnih interesa tijelu nadležnom za provedbu nadzora nad obavljanjem tih javnih usluga. Prigovor se može izjaviti sve dok radnja ili propuštanje radnje pružatelja javnih usluga traje.

(d) u pogledu stavka 4, mjere poduzete kako bi se osiguralo da:

(i) postupci navedeni u stavcima 1, 2 i 3 osiguravaju odgovarajuće i djelotvorne pravne lijekove;

Odgovor:

Prema ZOZO na rješenje je moguće izjaviti žalbu ili ako žalba nije dopuštena može se pokrenuti upravni spor.

Prema ZUP-u protiv prvostupanjske odluke stranka ima pravo na pravni lijek prema čl. 12.

Nadalje primjenjuje se ZUS koji predviđa pravne lijekove: žalba, prigovor, obnova postupka, oglašivanje rješenja ništavim te poništavanje i ukidanje rješenja, za odluke koje donose nadležna tijela u prvom stupnju, sukladno propisima o sustavu državne uprave. Pravni lijekovi predviđeni ZUS-om su: žalba čl. 126 do 136., obnova spora čl. 137. do 143. zahtjev za izvanredno preispitivanje zakonitosti pravomoćne odluke čl. 139. do 143.

U skladu sa čl. od 158. do 165. vrši se ocjena zakonitosti općih akata te se čl. 166. propisuje poseban način rješavanja upravnih sporova sudskom nagodbom.

Člankom 42. st. 2. ZUS-a propisano je da sud može odlučiti da tužba ima odgovorni učinak ako bi se izvršenjem pojedinačne odluke ili upravnog ugovora tužitelju nanijela šteta koja bi se teško mogla popraviti, ako zakonom nije propisano da žalba ne odgađa izvršenje pojedinačne odluke (ZOZO to ne propisuje), a odgoda nije protivna javnom interesu.

U skladu sa čl. 1047. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 145/23 i 155/23) svatko može zahtijevati od drugoga da ukloni izvor opasnosti od kojega prijeti znatnija šteta njemu ili drugome, kao i da se suzdrži od djelatnosti od koje proizlazi uznemirivanje ili opasnost štete, ako se uznemirivanje ili šteta ne mogu spriječiti odgovarajućim mjerama. Sud će na zahtjev zainteresirane osobe narediti da se poduzmu odgovarajuće mjere za sprječavanje nastanka štete ili uznemirivanja ili da se ukloni izvor opasnosti, na trošak posjednika izvora opasnosti, ako ovaj sam to ne učini.

Ako šteta nastane u obavljanju općekorisne djelatnosti za koju je dobiveno odobrenje nadležnog tijela, može se zahtijevati samo naknada štete koja prelazi uobičajene granice (prekomjerna šteta). Ali se u tom slučaju može zahtijevati poduzimanje društveno opravdanih mjera da se spriječi nastupanje štete ili da se ona smanji.

Nadalje primjenjuje se čl. 25., 25a, 26. i 59. ZPPI-a.

(ii) takovi postupci na drugi način udovoljavaju uvjetima ovog stavka;

Odgovor:

Sudska zabrana propisana je čl. 170. a u vezi čl. 169. ZOZO-a. U postupku osporavanja odluka, radnji i propusta tijela javne vlasti te djelovanja ili propuštanja djelovanja pravnih i fizičkih osoba u pitanjima zaštite okoliša, nadležni sud može:

- naložiti operateru, onečišćivaču odnosno tijelu javne vlasti, da poduzmu sve nužne mjere, uključujući i obustavu određenih djelovanja odnosno djelatnosti,
- obvezati operatera odnosno onečišćivača na plaćanje odgovarajuće naknade Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost,
- utvrditi nužne privremene mjere i naložiti operateru, onečišćivaču odnosno tijelu javne vlasti njihovu provedbu,

– ili donijeti drugu primjerenu odluku sukladno zakonu.

Sudski postupci trebaju biti pravični, jednakopravni, pravodobni i ne toliko skupi da bi se time spriječilo njihovo provođenje, prema čl. 172. ZOZO kojem je svaki sudski postupak iz područja zaštite okoliša hitan, čl. 26. st. 1. ZPPI-a prema kojem Visoki upravni sud RH mora donijeti odluku o tužbi protiv rješenja Povjerenika u roku od 90 dana te čl. 8. ZUS-a koji propisuje da će sud upravni spor provesti brzo i bez odugovlačenja, uz izbjegavanje nepotrebnih radnji i troškova, onemogućit će zlouporabu prava stranaka i drugih sudionika u sporu te će odluku donijeti u razumnom roku.

Po pitanju pravičnosti i jednakopravnosti ZUS unutar čl. 5., 6., 7. i 9. te ZUP čl. 5., 6., 7. i 8. propisuje predmetne mjere.

Troškove postupka koji ne bi smjeli biti skupi propisuje ZPPI unutar čl. 19. st. 1. i 2. te se navodi da se na pristup informacijama u postupcima pred tijelima javne vlasti ne plaćaju upravne i sudske pristojbe. Tijelo javne vlasti međutim ima pravo tražiti od korisnika naknadu stvarnih materijalnih troškova koji nastanu pružanjem informacije, kao i na naknadu troškova dostave tražene informacije.

(e) u pogledu stavka 5, mjere poduzete kako bi se osigurala obaviještenost javnosti o pristupu postupcima administrativne i sudbene ocjene.

Odgovor:

Primjenjuje se čl. 168. st. 1., 2. i 3. ZOZO-a. Jedno od načela ZUP-a je načelo pomoći stranci te obvezuje tijelo koje vodi postupak na brigu da neznanje i neukost stranke i drugih osoba ne budu na štetu prava što im po zakonu pripadaju (čl. 7. ZUP-a). Načelo pomoći neukoj stranci sadržano je i u čl. 9. ZUS-a; sud će voditi brigu o tome da neznanje i neukost stranke i drugih sudionika u upravnom sporu ne bude na štetu prava koja imaju na temelju zakona.

O zakonitosti općeg akta Visoki upravni sud odlučuje na javnoj sjednici. Kad sud presudom ukine opći akt, ili pojedine njegove odredbe, ako utvrdi da nije suglasan sa zakonom ili statutom javnopravnog tijela, odluka se objavljuje u Narodnim novinama.

Ako tijekom postupka pred Visokim upravnim sudom, pokrenutog po zahtjevu za ocjenu zakonitosti općeg akta taj opći akt prestane važiti, sud može ocijeniti zakonitost osporenog općeg akta. Kad u postupku utvrdi da opći akt nije bio suglasan sa zakonom ili statutom javnopravnog tijela, Visoki upravni sud donijet će presudu o utvrđenju nezakonitosti općeg akta odnosno pojedinih njegovih odredaba. Ta odluka se objavljuje u „Narodnim novinama“ (čl. 163. ZUS-a).

Zahtjev za izmjenu pojedinačne odluke zbog ukidanja ili utvrđenja nezakonitosti općeg akta podnosi se nadležnom tijelu te se zahtjeva izmjena pojedinačne odluke kojom je podnositelju zahtjeva povrijeđeno pravo ili pravni interes odgovarajućom primjenom odredaba o obnovi postupka u roku od tri mjeseca od dana objave presude u „Narodnim novinama“ (čl. 164. ZUS-a).

Sve odluke donesene u postupcima ocjene zakonitosti općeg akta objavljene su na internetskoj stranici Visokog upravnog suda.

Opišite sve prepreke na koje ste naišli tijekom provedbe bilo kojeg od stavaka članka 9.

Odgovor:

Komentar ispred Zelenog foruma.

Bilo je slučaja da se kršila procedura pa je PUO postupak proveden za već realizirane zahvate u okolišu. Smatraju da takvi naknadni PUO postupci i ex post SUO ne rješava propuste koji su napravljeni prije izgradnje zahvata. Ukazuju da njihovo provođenje i donošenje rješenja podriva pravnu državu te je pristup pravosuđu u takvim predmetima vrlo upitan i ograničen jer bi se upravni spor vodio povodom rješenja za zahvat u okoliš koji je već u potpunosti realiziran, pa bi sudska zaštita u zapravo bila potpuno neučinkovita.

Navedite dodatne informacije o praktičnoj primjeni odredbi o pristupu pravosuđu u skladu s

člankom 9., npr. postoje li statistike o okolišnom pravu i postoje li mehanizmi pomoći za uklanjanje ili smanjenje financijskih i ostalih prepreka pristupu pravosuđu?

Odgovor:

Smanjenje prepreka pristupa pravosuđu

Prema čl. 19. st. 1. ZPPI-a, na pristup informacijama u postupcima pred tijelima javne vlasti ne plaćaju se sudske pristojbe.

Prema čl. 22. Zakona o sudskim pristojbama (NN 118/18 i 51/23) pristojbe u upravnom sporu plaćaju se samo ako sud odbije tužbeni zahtjev ili odbaci tužbu. Nadalje, stranke koje pokreću postupke o naknadi štete zbog onečišćenja okoliša oslobođene su od plaćanja upravnih pristojbi u skladu sa čl. 11. stavkom 1. točkom 18. ovog Zakona.

Poboljšanje ostvarivanja prava na pristup pravosuđu doprinijela je reforma upravnog sudstva i upravnog postupanja. ZUP je od supsidijarnog postao opći postupovni zakon koji se primjenjuje na postupanje u svim upravnim stvarima kako bi se ujednačilo postupanje javnopravnih tijela u upravnim postupcima. Uvedeno je novo ustrojstvo upravnog sudovanja te su osnovana četiri regionalna upravna suda i Visoki upravni sud. U upravno sudovanje uvedena je usmena kontradiktorna rasprava, pravo na žalbu i mogućnost sudske kontrole utvrđivanja činjeničnog stanja u upravnom postupku, dvostupanjsko sudovanje i ocjena zakonitosti općeg akta jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe koja ima javnu ovlast i pravne osobe koja obavlja javnu službu. Učinkovitiji rad upravnih sudova također doprinosi većoj transparentnosti rada upravnih tijela i institucija te predstavlja važnu ulogu u borbi protiv korupcije.

Statistika

Prema statističkim podacima Visokog upravnog suda RH za razdoblje od 2021.-2024. godine u odnosu na problematiku zaštite okoliša (propisi iz područja otpada, voda, zaštite okoliša) zaprimljeno je 126 žalbenih predmeta, nekoliko tužbi protiv odluka Povjerenika za pristup informacijama u odnosu na ostvarivanje prava na pristup informacijama glede zaštite okoliša i više prijedloga za ocjenu zakonitosti općih akata jedinica lokalne samouprave koji se odnose na prostorne planove, Odluke o zbrinjavanju otpada i slično.

Pravosudna akademija je u suradnji s udrugom Biom organizirala tri jednodnevne radionice pod nazivom “Uspješan progon kaznenih djela trovanja divljih životinja” (u Zagrebu, Splitu i Rijeci) a koje su provedene u okviru projekta BALKAN Detox.

Tijekom 2024. održane su dvije jednodnevne radionice pod nazivom „Pravo na zdrav život i okoliš“. Radionicama je nazočilo 29 polaznika iz redova sudaca i sudskih savjetnika upravnih sudova te zamjenika i državnoodvjetničkih savjetnika općinske i županijske razine.

Pravosudna akademija i Državna škola za javnu upravu su trajno angažirane u provođenju obrazovanja pravosudnih dužnosnika iz područja prava zaštite okoliša (<https://www.pak.hr/>):

Navedite važne adrese web stranica, ako su dostupne:

<http://www.pak.hr/>

<https://sudovi.hr/hr/vusrh>

Članci 10-22 nisu za nacionalnu provedbu.

Opće primjedbe o cilju Konvencije:

Navedite kako provedba Konvencije doprinosi zaštiti prava svake osobe sadašnje i budućih generacija na život u okolišu prikladnom za njegovo ili njezino zdravlje i dobrobit.

Odgovor:

Očuvanje prirodnih bogatstava i zaštita ljudskog okoliša od visokog su interesa za ljudsku zajednicu i kvalitetu života sadašnjih i budućih generacija, a u RH su prepoznati kao ustavna vrednota i uživaju osobitu zaštitu (čl. 2. st. 4. alineja 2. Ustava).

U promjenama Ustava iz 2010. (NN 76/10), u čl. 38. st. 4 propisano je da se „Jamči pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti. Ograničenja prava na pristup informacijama moraju biti razmjerna naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju te nužna u slobodnom i demokratskom društvu, a propisuju se zakonom”.